

Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050

Uppdatering av riktlinjerna i statsrådets
naturresursredogörelse "Smart och
ansvarsfull naturresursekonomi"
till riksdagen 2014

Tekijät Författare Authors		Julkaisuaika Publiceringstid Date	
Arbets- och näringsministeriet		Augusti 2014	
		Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by	
		Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	
		Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment	
Julkaisun nimi Titel Title			
Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050			
Tiivistelmä Referat Abstract			
Under de närmaste årtiondena ökar framskridandet av klimatförändringen, den globala tillväxten och urbaniseringen konkurrensen om naturresurser. Den finländska samhällsekonomin baserar sig på ett för ett industriland exceptionellt starkt sätt på hållbar användning av naturresurser och det mervärde som fås av naturresurser och förädling av naturresurserna. Våra naturresurser och vår kompetens erbjuder rikligt med nya hållbara möjligheter att på ett ansvarsfullt sätt producera nationellt mervärde och välfärd även för kommande generationer samt produkter och tjänster som baserar sig på ett högt mervärde till den internationella marknaden. Enligt regeringsprogrammet (2011) för statsminister Jyrki Katainens regering uppdateras riktlinjerna i naturresursstrategin (2010) som utfärdats i form av redogörelse under valperioden. I den reviderade redogörelsen har de riktlinjer, strategiska mål och centrala åtgärder för att utveckla naturresursekonomin som eftersträvar att Finland blir en föregångare i hållbar naturresursekonomi uppdaterats. En hållbar användning av naturresurserna ökar välfärden och konkurrenskraften samt skapar förutsättningar att koppla loss ekonomisk tillväxt från ohållbar användning av naturresurser samt ökning av miljöbelastningen. Avsikten med övergången till kretsloppsekonomi är att säkerställa att naturresurser utnyttjas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Redogörelsen har beretts under styrning av regeringens ministerarbetsgrupp för energi- och klimatpolitik. Enligt redogörelsen är de strategiska målen för en hållbar naturresursekonomi följande: 1. Prognostisering och kunskap (utmaningar och kunskapsbehov i samband med naturresurser och utnyttjande av dem identifieras och förutses), 2. Värdekedjor för naturresurser (hållbar affärsverksamhet främjas genom att man skapar verksamhetsförutsättningar för ökat mervärde och nya värdekedjor samt tryggas försörjningsberedskapen), 3. Processer och tjänster (kretsloppsekonomi eftersträvas på ett resurssmart sätt och lokal välfärd främjas genom närproduktionslösningar); 4. Inflytande internationellt sett (i EU och internationellt sett utövas inflytande för att främja en hållbar och ansvarsfull användning av naturresurser samt finländsk kompetens i resurssmart teknologi och bästa praxis utnyttjas globalt) och Möjliggörare (strukturer, handlingsmodeller och expertis förnyas). Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Energiavdelningen/Mika Honkanen, tfn 029 5064904			
Asiasanat Nyckelord Key words			
naturresurser, bioekonomi, mineraler, vatten, energieffektivitet, materialeffektivitet, hållbar utveckling, ekosystemtjänster			
Painettu julkaisu Inbunden publikation Printed publication		Verkkojulkaisu Nätpublikation Web publication	
ISSN 1797-3554	ISBN 978-952-227-863-0	ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-864-7
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages		Kieli Språk Language	Hinta Pris Price
65		ruotsi, svenska, Swedish	18 €
Julkaisija Utgivare Published by		Kustantaja Förläggare Sold by	
Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy		Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Inledning

Gränserna för jordens bärkraft har nåtts i och med den globala befolkningsökningen och de ohållbara konsumtionsvanorna. De ekologiska riskgränserna har överskridits åtminstone när det gäller naturens mångfald, klimatförändringen och kvävetets kretslopp. Det råder brist på vatten i många områden på olika håll i världen. Över en miljard människor lever i extrem fattigdom. Under de närmaste årtiondena ökar framskridandet av klimatförändringen, den globala tillväxten och urbaniseringen konkurrensen om naturresurser.

Den finländska samhällsekonomin baserar sig på ett för ett industriland exceptionellt starkt sätt på hållbar användning av naturresurser och det mervärde som fås av naturresurser och förädling av naturresurserna. Våra skogs- och torvreserver är avsevärda. Finland har också mångsidiga och rikliga mineralresurser samt betydande potential att hitta nya reserver. Viktiga naturresurser som vi har är också bl.a. yt- och grundvatten, odlingsbar och obebyggd mark, sand, grus och bergstensmaterial, byggnadssten samt naturprodukter, såsom bär, svamp, fisk och vilt.

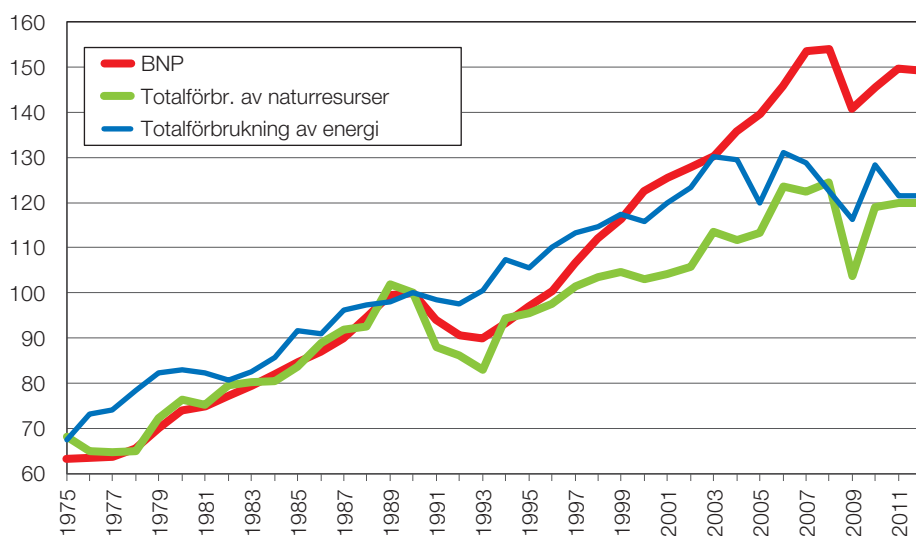
Våra naturresurser och vår kompetens erbjuder rikligt med nya hållbara möjligheter att på ett ansvarsfullt sätt producera nationellt mervärde och välfärd även för kommande generationer. Våra naturresurser är förenade med avsevärd ny produktionspotential, nya marknader och möjligheter till affärsverksamhet samt möjligheter att utveckla rena teknologier (cleantech) och export av därmed sammanhängande kompetens. Ekosystemtjänsternas kultur- och rekreationsvärden erbjuder nya hållbara utnyttjandemöjligheter inom turism och må bra-tjänster. Det att ansvar tas för material- och energieffektivitet, tryggnad av ekosystemtjänsterna samt den lokala välfärden är samtidigt en förutsättning för och en möjliggörare av framgång.

Finlands utmaningar är till exempel hållbarhetsunderskottet i ekonomin och värdeskapning, tryggnad av välfärdsstaten, stort materialberoende samt miljöproblem såsom tryggnad av naturens mångfald, övergödning av vattendrag och konsekvenserna av klimatförändringen. Den industriella produktionen i Finland är exportorienterad. Förändringen i den globala arbetsfördelningen har försvagat utsikterna för ekonomisk tillväxt. Arbetstillfällena minskar och ny ersättande företagsverksamhet uppkommer inte i tillräcklig mån. Om tillväxt eftersträvas kortsiktigt och utan att man bryr sig om gränserna för tillväxten, försvagas förutsättningarna för kommande generationers välfärd.

I framtiden måste den nya ekonomiska tillväxten och arbetstillfällena fortfarande basera sig på målen för hållbar utveckling. Finland har goda möjligheter till detta, t.ex. på 2000-talet har bruttonationalprodukten ökat klart snabbare än den totala användningen av naturresurser (figur 1). I en hållbar naturresursekonomi är det

viktigt att utnyttja och utveckla kompetensen med anknytning till naturresurserna inom olika områden. Bara en kontinuerlig höjning av kompetensnivån och en kombinerad av olika slags kompetenser möjliggör produktion av produkter och tjänster som baserar sig på högt mervärde till den internationella marknaden. Det är också viktigt att finna nya möjligheter till hållbar affärsverksamhet. I de nya värdekedjorna betonas också betydelsen av tjänster.

Figur 1. BNP och den totala användningen av naturresurser 1975–2012, 1990=100

Källa: Statistikcentralen

Innehåll

Inledning	5
1 Utgångspunkterna för uppdateringen av naturresursredogörelsen	9
1.1 Riksdagens ställningstagande till naturresursredogörelsen samt regeringsprogrammet	9
1.2 Samband med andra politiska och strategiska riktlinjer	10
2 Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi	12
2.1 Hållbarhet och pionjärskap som vision för naturresursekonomin	12
2.2 Naturresursekonomins strategiska mål och åtgärder som stärker målen	14
3 Bestämmelser om äganderätt inom naturresursekonomin	24
3.1 Om ägandet av naturresurser	24
3.2 Naturresurser, äganderätt och bestämmelser	26
4 Konsekvenserna av de uppdaterade riktlinjerna	31
Bakgrundsmaterial	35
Bilaga 1 Bakgrund till de uppdaterade strategiska målen	35
Bilaga 2 De uppdaterade strategiska målen och redogörelsen (2010)	40
Bilaga 3 De första stegen	41
Bilaga 4 Beredningsgrupp för redogörelsen	59
Bilaga 5 Definitioner av centrala begrepp	60

1 Utgångspunkterna för uppdateringen av naturresursredogörelsen

1.1 Riksdagens ställningstagande till naturresursredogörelsen samt regeringsprogrammet

Statsrådet lämnade den 8 december 2010 naturresursredogörelsen *Smart och ansvarsfull naturresursekonomi* (SRR 11/2010 rd) till riksdagen. En stadig grund för den gavs av Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras naturresursstrategi *Klokt med naturens krafter* (2009). Det ansågs att de viktigaste möjligheterna baserade sig på utveckling av bioekonomin, mineralekonomin och vattenhushållningen.

Riksdagen godkände 24.2.2011 ett ställningstagande med anledning av redogörelsen (skrivelse 49/2010 rd):

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen under våren 2012 lämnar en rapport till ekonomiutskottet om de åtgärder den vidtagit för att genomföra den naturresurspolitik som fastställts i redogörelsen.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att precisera bestämmelserna om äganderätt till naturresurser.*

I regeringsprogrammet (22.6.2011) för statsminister Jyrki Katainens regering efterstävas ett Finland som ligger i världstäten när det gäller en miljövänlig, resurs- och materialeffektiv ekonomi samt som utvecklare av hållbara konsumtions- och produktionsmetoder. Regeringen främjar med utgångspunkt i naturresursstrategin ett hållbart utnyttjande av naturresurserna. *Enligt regeringsprogrammet ska riktlinjerna i naturresursstrategin ses över under valperioden. I detta ingår också utvecklandet av bioekonomin och mineralbranschen.* Uppdateringen av riktlinjerna i naturresursstrategin (redogörelsen 2010) lämnas till riksdagen i form av en redogörelse.

I den utredning som lämnades till riksdagens ekonomiutskott i mars 2012 gick man igenom hur de olika åtgärderna i naturresursredogörelsen, vilka allmänt stärker naturresurspolitiken, gör naturresursområdet enhetligare och stärker synergierna mellan olika sektorer hade framskridit. I denna uppdatering av redogörelsen har förteckningen reviderats (bilaga 3). Dessutom har de mest centrala åtgärderna som främjas inom den närmaste framtiden fastställts.

En precisering av bestämmelserna om äganderätt till naturresurser är en del av uppdateringen av redogörelsen. Ur perspektivet för bestämmelserna om äganderätt har man sett över bestämmelserna om naturresurser och administrativa förfaranden. Bestämmelserna om äganderätt har granskats närmare med tanke på skogar, vattenområden och jordmån och de nyttigheter som fås därigenom. Dessutom har man förtydligat ställningen för naturens mångfald och ekosystemtjänsterna samt ägandefördelningen för naturresurser.

1.2 Samband med andra politiska och strategiska riktlinjer

Efter år 2010 har behovet av en omstrukturering i Finland ökat ytterligare. En omvärld som blivit mer utmanande för naturresursekonomin innebär att riktlinjerna i strategin måste revideras så att man på ett så effektivt sätt som möjligt kan svara mot de förändrade förhållandena. I uppdateringen har efter år 2010 beaktats sådana nya riktlinjer i det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling som har nära samband med naturresurser, den nationella energi- och klimatstrategin, framtidsredogörelsen Välfärd genom hållbar tillväxt, bioekonomistategin, den skogspolitiska redogörelsen, strategin för skydd och ett hållbart utnyttjande av den biologiska mångfalden samt den arktiska strategin. Centrala är dessutom bl.a. det nya nationella programmet för materialeffektivitet samt handlingsprogrammet för en hållbar utvinningsindustri, som kompletterar mineralstrategin.

Fast anknutna till främjandet av en hållbar naturresursekonomi är också sådana strategier och planer som utarbetats under de senaste åren som behandlar bland annat hållbar konsumtion och produktion, hållbar användning av naturresurser, ren teknologi (cleantech), myr- och torvmarker, den bebyggda miljön, minskning av avfallsvolymer och avfallets skadlighet, fiskerinäringspolitik, utveckling av landsbygden samt ekologisk matproduktion. Naturresurser och mångsidigt och hållbart utnyttjande av dem är också centrala element i den arktiska strategin. Åtgärder som stöder målen i naturresursredogörelsen eller därmed anknutna åtgärder har startats aktivt på flera förvaltningsområden och i samarbete med näringslivet och andra intressentgrupper. Dessa pågående eller redan färdiga åtgärder är en central grund för revideringen av riktlinjerna. Redogörelsen har dock inte till uppgift att styra eller bedöma strategierna och planer i samband med naturresursekonomin, utan beskriva hur naturresursekonomin har framskridit.

Som ett led i EU:s tillväxtnål för 2020 har förbättrandet av resurseffektiviteten blivit en central politik. Resurseffektiviteten är en av de viktigaste metoderna när man går mot en mer hållbar ekonomi, där man som ett led i en hållbar ekonomisk tillväxt också svarar mot utmaningarna i samband med stävande av klimatförändringen, de knappa naturresurserna och minskningen av naturens mångfald.

Utgångspunkterna för en hållbar naturresursekonomi

- man övergår till en grön ekonomi där man sörjer för ekosystemtjänster och naturresursernas tillräcklighet
- man samordnar målen för hållbar användning, nationell konkurrenskraft och välfärd samt globalt ansvar samt globala ömsesidiga beroendeförhållanden,
- man kombinerar Finlands starka sidor som baserar sig på naturresursekonomi och kompetensekonomi och beaktar samtidigt olika regioners starka sidor och särdrag
- man sammankopplar naturresursfrågorna, klimat- och energifrågorna samt naturens mångfald till en enhetlig helhet,
- man förnyar de tanke- och handlingsmodeller som gäller naturresurser.

2 Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi

2.1 Hållbarhet och pionjärskap som vision för naturresursekonomin

Naturresursredogörelsen (2010) uppställde som vision för den finländska naturresursekonomin 2050 att den ska vara en ansvarsfull föregångare för smart naturresursekonomi. I uppdateringen av redogörelsen betonas hållbarhet. Därför uppdaterades visionen till formen:

År 2050 är Finland en föregångare i hållbar naturresursekonomi

I visionen avses med hållbar naturresursekonomi ansvarsfullt utnyttjande av naturresurser, som tryggar ekosystemtjänsterna, naturen och dess mångfald samt skapar välfärd och möjliggör hållbar företagsverksamhet också för kommande generationer. Utgångspunkten är att icke-förnybara naturresurser används på ett så resurseffektivt sätt som möjligt och genom att de skadliga miljökonsekvenserna minskas. Förnybara naturresurser kan användas inom ramen för deras förmåga till förnyelse, samtidigt som man minskar de skadliga miljökonsekvenser som användningen medför. Genom återvinning och användning av förnybara naturresurser kan man delvis ersätta icke-förnybara naturresurser. Finland tillvaratar sin biokapacitet, sina vatten- och mineraltillgångar på ett klokt sätt genom att tillgodose globala hållbarhetskrav och människors behov. Hållbarhet är ekologiskt, socialt och ekonomiskt ansvarsfull användning av naturresurser och tillvaratagande av möjligheter till återvinning. Pionjärskapet baserar sig på kompetens, teknologi, smarta och innovativa lösningar, en kontinuerlig förbättring av resurseffektiviteten samt på losskoppling av naturresursernas miljökonsekvenser och den ekonomiska tillväxten.

Pionjärskap är att Finland är känt och ansett för sin kompetens och en uppskattad genomförare och påverkare i internationell naturresurspolitik och -affärsverksamhet. I detta ingår också sökande av nya lösningar på globala naturresursfrågor och miljöproblem samt erbjudande av kompetens och teknologi för genomförandet av lösningarna.

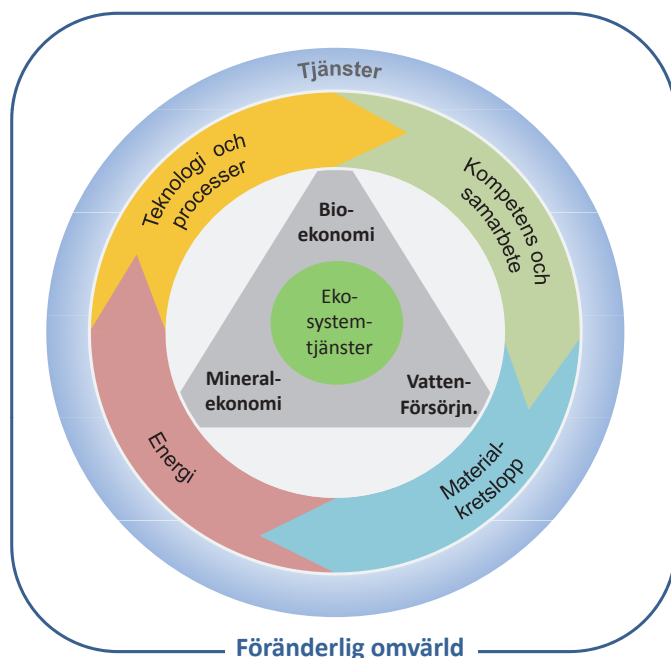
Naturresurserna betraktas genom referensramen för ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsterna avser all materiell och immateriell nytta som människan får av naturen. Materiell nytta är till exempel naturens råvaror. Immateriella tjänster är till exempel tjänsterna för rekreation och turism samt landskapet. Naturens mångfald skapar grunden för ekosystemtjänsterna. Ekosystemtjänsternas betydelse

för människans välbefinnande ökar, och nya möjligheter till affärsverksamhet kan skapas genom att utnyttja dem. Exempelvis erbjuder ekosystemtjänsternas kultur- och rekreationsvärden nya hållbara utnyttjandemöjligheter inom turism och må bra-tjänster. Ekosystemtjänsterna ska dock utnyttjas genom att ekosystemen, dvs. naturens funktioner och mångfald, tryggas.

Naturresursekonomin har som mål att öka välfärden och konkurrenskraften, förbättra Finlands försörjningsberedskap samt uppnå mål som har samband med klimat- och energipolitik, tryggnad av naturens mångfald, hållbar användning av mineralresurser, hållbart utnyttjande av vatten- och fiskresurserna och reformen inom skogssektorn. Samtidigt skapas förutsättningar för ekonomisk tillväxt och kretsloppsekonomi, där man utnyttjar naturresurser med mindre miljöskador och globalt sett mindre. Avsikten med övergången till kretsloppsekonomi är att säkerställa att naturresurser utnyttjas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt, med beaktande av återvinningsbarhet, ersättningsbarhet och materialegenskaper. Förändringarna förutsätter att den offentliga sektorn, näringslivet och det civila samhället tillsammans främjar principerna för hållbar naturresursekonomi i sin verksamhet.

Förenande faktorer för bioekonomin, mineralekonomin och vattenhushållningen är materialcirkulation, teknologi och processer, kompetens och samarbete samt energi. Förändringar i omvärlden skapar efterfrågan och behov av nya lösningar och tjänster utöver de traditionella produktions- eller servicefunktionerna (figur 2.)

Figur 2. De grundläggande elementen i en hållbar naturresursekonomi

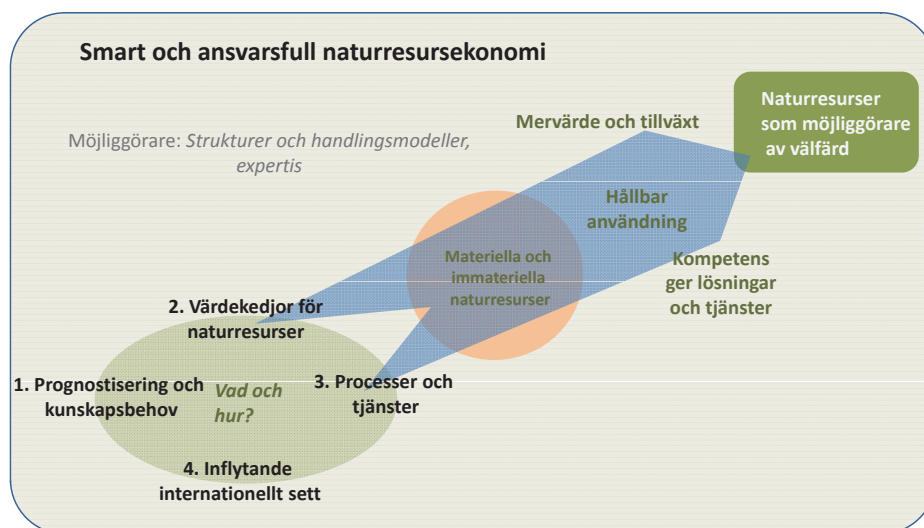

2.2 Naturresursekonomins strategiska mål och åtgärder som stärker målen

I genomförandet av naturresursredogörelsen söks sådana sektorsöverskridande åtgärder av den offentliga sektorn som främjar en hållbar och ansvarsfull naturresursekonomi som en möjliggörare av vår välfärd (figur 3). Åtgärderna måste öka det mervärde som fås av materiella och immateriella naturresurser och främja tillväxten inom naturresurssektorn. Pionjärskapet i en hållbar och ansvarsfull användning av naturresurser förutsätter stärkande av befintliga starka sidor samt skapande av ny kompetens och i synnerhet tillvaratagande av möjligheter till serviceaffärsverksamhet med anknytning till dessa. Inom immateriella naturresurser finns nya tillväxtmöjligheter i samband med kreativa branscher, rekreation, turism samt i större utsträckning hälsa och må bra-tjänster.

Ett hållbart och ansvarsfullt utnyttjande av naturresurser förutsätter att de möjligheter som naturresurserna erbjuder identifieras, att naturresurser används sparsamt samtidigt som ett så stort mervärde som möjligt produceras, att effekterna och riskerna i samband med användningen av dessa hanteras och att olägenheterna minskas på såväl nationell som global nivå. Ur perspektivet för processerna och tjänsterna samt det internationella inflytandet måste vårt utbud och våra lösningar på ett hållbart sätt svara mot efterfrågan och främja en hållbar användning av naturresurser. Det är motiverat att vår exportindustri använder mycket naturresurser, när vi agerar hållbart och mer ekoeffektivt än våra internationella konkurrenter. (Mer om bakgrunderna i bilaga 1.)

Figur 3. Naturresurser som möjliggörare av välfärd

De strategiska målen i naturresursredogörelsen förverkligas redan i många strategier och program. En central utmaning för naturresurspolitiken är att fördjupa samarbetet mellan olika sektorer och förvaltningsområden, att bilda en gemensam vision och att skapa ett nationellt mervärde genom ökad synergi mellan olika sektorer. De sektorsöverskridande åtgärderna för den offentliga sektorn bör i synnerhet gälla de naturresurser där det anses finnas mycket möjligheter, men vars användning i de nuvarande produkterna och tjänsterna inte till alla delar är konkurrenskraftig (t.ex. skogar, fiskresurser) eller tillräcklig (t.ex. vattendrag) med beaktande av utnyttjandepotentialen.

För att säkerställa innovativitet för ett mångsidigt utnyttjande av naturresurser, krävs att de etablerade förfaringsätten och organiseringen utvärderas. Styrmetoderna och praxisen med anknytning till naturresurser, såsom tillståndprocesserna, måste utvecklas för att möjliggöra en hållbar naturresurspolitik. Hinder som eventuellt begränsar ett hållbart och innovativt utnyttjande av naturresurser undanröjs ur lagstiftningen och förvaltningspraxis. Utnyttjandet av naturresurser kan också vara förenat med olika intressekonflikter, och för att samordna olika användningsformer samt hantera konflikter, måste lösningar vidareutvecklas, till exempel i olika planeringssystem. I detta skede har man inte utrett finansieringsbehoven, men utöver tilläggsfinansiering måste man beakta möjligheterna att ominrikta den nuvarande finansieringen. Åtgärder genomförs inom den gällande utgiftsramen och budgetarna.

Nedan beskrivs närmare innehållet i de uppdaterade strategiska målen samt de första gemensamma projekten/åtgärderna som utvecklar naturresursekonomin som helhet

Mål 1. Prognostisering och kunskap: beredskapen att identifiera och förutse olika nationella och internationella utmaningar och kunskapsbehov som gäller naturresurserna och utnyttjandet av dem utvecklas och upprätthålls

För en lyckad naturresurspolitik och koordinering tas det fram tillräcklig internationell, nationell och regional kunskap om olika möjligheter, faktorer och interaktionsförhållanden i samband med naturresurser och utnyttjandet av dem samt förändringar i dessa aspekter. Med hjälp av mångsidig produktion av information stöds också företags beredskap att svara mot förändringar i den globala omvärlden. På detta sätt kan man bättre förutse och hantera riskerna i samband med naturresurser och utnyttjandet av dem. Med hjälp av prognostisering och kunskap måste man också bygga upp förutsättningar att få internationella investeringar till Finland.

Förändringar i efterfrågan på och konsumentbeteendet kring naturresurser och de nya möjligheter till affärsverksamhet som öppnas därigenom måste förutses på ett bättre sätt än för närvarande. På samma sätt måste man förutse hur klimatförändringens konsekvenser och anpassningen till konsekvenserna påverkar

ett hållbart utnyttjande av naturresurser i framtiden. I utvecklingen av nya verktyg måste man i den utsträckning det är möjligt utnyttja offentlig upphandling och vidareutveckla Finlands gynnsamma omvärld för pilotförsök. Det är möjligt att utveckla Finland till ett innovationskluster för hållbart utnyttjande av naturresurser.

Med hjälp av informationsmaterial, informations- och sakkunnigtjänster, kompetens, utvecklingsverksamhet, forskning och utbildning identifieras och förutses olika kunskapsbehov och utmaningar med anknytning till hållbart utnyttjande av naturresurser samt skapas lösningar för dessa för att uppnå de strategiska målen. Informationsmaterial som samlats med offentliga medel öppnas i större utsträckning än för närvarande för olika aktörer. I praktiken kräver en bättre användbarhet av kunskap också bättre kompatibilitet mellan informationssystem. Information om forskningsresultaten förmedlas bl.a. på internet så att den nya kunskapen kan utnyttjas effektivt.

Genom en utvidgning av luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymä LYNET fr.o.m. ingången av 2015 stärks forsknings- och sakkunnignätverk inom naturresurssektorn, utvecklas kunskapshanteringen och tillgången till kunskap, kompetensen samt den öppna materialpolitiken. (JSM, MM)

Grundläggande bio-, geo- och miljövetenskaplig kunskap som främjar användningen av naturresurser produceras, tolkas och förmedlas på ett långsiktigt och mångsidigt sätt och denna kunskap kombineras med samhällelig och ekonomisk forskningsdata. (FM, UKM, ANM, JSM, MM)

Den naturresursekonomiska forskningen beaktas som ett strategiskt forskningsområde i allokeringen av offentlig forskningsfinansiering. FoU-verksamhet som finansieras med offentliga medel inriktas för att främja förnyelse av naturresurssektorn och övergången till bioekonomi. (JSM, ANM, MM)

Användbarheten av forskningsdata i beredningen av tillstånds- och myndighetsprocesser som syftar till hållbart utnyttjande av naturresurser utökas. På detta sätt kan tillstånds- och myndighetsprocesserna för investeringsprojekt eventuellt smidiggöras och förkortas, då det på ett täckande sätt finns tillgång till information som behövs för att fatta beslut. (ANM, JSM, MM)

Utmaningarna när det gäller hållbarhet i samband med användningen av naturresurser identifieras och det utvecklas och införs lösningar för att minska utmaningarna. Utvecklingsbehoven för miljörättsliga förfaranden utreds, för att genomförandet av miljöskyddet och naturvården och en hållbar användning av naturresurser ska tryggas på ett mer helhetsbetonat sätt än i nuläget. Riskhanteringen i samband med utnyttjandet av naturresurser utvecklas

för att säkerställa hållbar användning och för att främja anpassningen till klimatförändringen. (MM, JSM, ANM)

De kritiska naturresurserna identifieras och det utarbetas scenarier samt olika lösningsmodeller för att trygga en hållbar användning av råvaror och tillgången till råvaror med hjälp av sparsam användning och bl.a. nya inhemska källor. (ANM, JSM, MM)

Forskningen kring grundvattenområden främjas, vilket förbättrar kunskapsbasen för att förhindra förorening av grundvattnet undanröja rättsskyddsproblem samt till stöd för en hållbar användning av grundvatten. Man ser till att källorna till råvattenanskaffning beaktas i planeringen av markanvändningen. (JSM, MM)

Mål 2. Värdekedjor för naturresurser: *hållbar affärsverksamhet som baserar sig på naturresursekonomi främjas genom att det skapas verksamhetsförutsättningar för utveckling av den nuvarande verksamheten, för en kontinuerlig ökning av naturresursekonomins mervärde, för utveckling av nya värdekedjor samt genom att Finlands försörjningsberedskap tryggas i fråga om de kritiska naturresurserna*

Finland ökar andelen hållbar affärsverksamhet som baserar sig på naturresursekonomi. Insatsområden är lösningar som baserar sig på kompetens och export av lösningarna, utveckling av förädlingen av naturresurser i Finland, ökande av affärsverksamheten inom bioekonomi och ren teknologi (cleantech) vilka baserar sig på hållbar användning av naturresurser och utnyttjande av ekosystemtjänster i bl.a. turism. För att stödja en hållbar naturresursekonomi behöver finansiering inriktas i synnerhet på kommersialisering av affärsverksamhet och produkter och tjänster samt på försöksprojekt. De möjligheter som regionala skillnader och särdrag erbjuder stärks bl.a. genom utnyttjande av strukturfonder.

De inhemska naturresurserna och utnyttjandet av dem (inkl. immateriella naturresurser) samt kompetens och tjänster i samband med dessa bildar en betydande källa till mervärde och välfärd. Åkrar, skogar och viltbestånd samt fiskbestånd, vattenresurser och vattenekosystem utnyttjas på ett hållbart sätt och det tryggas tillräckliga råvaruresurser för fortsatt förädling. Den blå bioekonomin, som baserar sig på vatten- och fiskresurser samt ekologiskt hållbart vattenbruk, bildar en helhet där det finns betydande möjligheter att öka produktionen samt exporten av kompetens och teknologi. Genom ekologisk matproduktion kan man främja självförsörjning inom produktionen samt god praxis med tanke på miljön. Ökad produktivitet eftersträvas genom att förädlingen av mineraler och metallindustrin ökas i Finland. Tjänster som baserar sig på immateriella värden hos naturresurser, såsom landskapet och naturens kulturvärden och rekreationsmöjligheter, möjliggör ny hållbar affärsverksamhet och välfärd. Genom att tillvarata naturmiljöns identifierade effekter för välbefinnandet är det möjligt att skapa nya naturbaserade tjänster och ny affärsverksamhet inom välmående och hälsa.

Med tanke på försörjningsberedskapen är tillgången till kritiska (exporterade) naturresurser tryggad. Exporterade naturresurser har ersatts med inhemsk produktion. Användningen av inhemsk biomassa, såsom trä, i energiproduktionen och som råvara i biobränslen har utökats med en långsiktig energipolitik. Dessutom har vind- och solenergiproduktionen utökats.

I underhållet och utvecklingen av infrastrukturer har naturresursekonomins behov beaktats. Transportledernas kapacitet förbättras för att öka konkurrenskraften hos näringar och datakommunikationskanalernas effektivitet och funktion utvecklas.

Bioekonomistrategin (2014), statsrådets skogspolitiska redogörelse 2050 (2014), handlingsprogrammet Finland som pionjär inom hållbar utvinningsindustri och programmet för materialeffektivitet (2013) genomförs. Det skapas ny affärsverksamhet och välfärd genom att man utvecklar konkurrenskraftiga och hållbara lösningar på de globala problemen i samband med minskande naturresurser och klimatförändringen. Beroendet av fossila naturresurser minskas. (ANM, JSM, MM)

Programmet för hållbar konsumtion och produktion och försöksprojekt i grön ekonomi som anknyter till programmet genomförs och resultaten av dessa sprids. Hållbara konsumtions- och produktionssätt i boende, trafik och måltider samt cleantech-lösningar i upphandling inom den offentliga sektorn främjas. (MM, JSM, ANM)

Aktörer inom industri, finansiering, FoUI-organisationer och andra relevanta organisationer sammanförs till ett nätverk som främjar hållbar användning av naturresurser (biomassa, mineraler, annat material, naturens immateriella tjänster, energi, vatten) i hela produktions- och servicekedjan, utveckling av nya innovationer samt en höjning av förädlingsgraden. Nätverkets verktyg är bland annat de strategiska centren för vetenskap, teknologi och innovation, som reformeras, de regionala innovationsklustren, sektorsforskningsinstituterna och högskolorna. Nya innovationer och handlingsmodeller främjas genom pilotprojekt och försök där företag och organisationer verksamma inom olika områden samarbetar för att uppnå gemensamt överenskomna mål. (ANM, JSM, MM, UKM)

Möjligheterna att främja ersättandet av icke-förnybara energikällor och råvaror, speciellt exportbaserade, med förnybara naturresurser med hjälp av ekonomiska styrmetoder utreds. (FM, ANM, JSM, MM, SRK). Som en del av den nya energi- och klimatpolitiska strategin utarbetades ett program för att minska oljeberoendet. Som en fortsättning på strategin utarbetas en färdplan fram till 2050. (ANM)

Det utreds hur man genom ekonomisk styrning kan effektivisera minskningen av avfall som hamnar avstjälningsplatser och främja en hållbar användning av naturresurser. (FM, ANM, JSM, MM, SRK)

Verksamheten och forskningen i samband med avfallssortering och utnyttjande av anrikningssand och sidoberg ökas. (ANM, UKM, MM)

Materialeffektiviteten i hela livsmedelskedjan (livsmedelsindustrin, handeln och storköken) samt förädlingen av organiskt avfall och sidoströmmar till energi och för annan återvinning främjas genom att man stöder forsknings-, utvecklings- och företagsverksamheten inom sektorn. (JSM, MM, ANM)

Införandet av teknologier och praxis som främjar återvinning av näringsämnen främjas och på detta sätt tryggas produktionen av inhemsk mat i framtiden, där konkurrensen om de minskade fosforresurserna hårdnar. (MM, JSM, ANM)

Användningen och vården av vattendrag och fiskbestånd främjas för att förbättra den hållbara affärsverksamheten, den lokala välfärden samt miljöns tillstånd. Behoven att återvinna och vårda vattendrag och deras fiskbestånd, såsom skydd, hantering av risker i samband med översvämning och torka, rekreatjonsbruk samt förnybar energiproduktion, samordnas och konflikter i samband med dessa minskas. (JSM, MM, ANM)

Den nationella fiskvägsstrategin och Nationella lax- och havsöringsstrategin för Östersjöområdet 2020, som statsrådet fattar beslut om 2014, genomförs. Dessutom bereds en totalreform av fiskerilagstiftningen. (JSM, MM och NTM-centralerna)

Mål 3. Processer och tjänster: *naturresurserna utnyttjas på ett resurssmart sätt med strävan till kretsloppsekonomi, vilket minskar växthusgasutsläppen och avfallet och vilket inte äventyrar naturens ekosystemtjänster. Den lokala välfärden främjas genom lösningar för närproduktion*

Naturresurserna utnyttjas inom ramen för hållbarhet och biokapacitet, genom att naturens mångfald och ekosystemtjänster tryggas. Förbrukningen av naturresurser har i Finland stegvis allt mer kopplats loss från den ekonomiska utvecklingen och växthusgasutsläppen. Material- och energieffektivitet och tjänster som baserar sig på hög kompetens utgör en betydande del av mervärdet inom bioekonomin, mineralekonomin och vattenhushållningen. Biomassor används optimalt, så att man får mer mervärde av mindre råvaror.

Den i Finland utvecklade kompetensen i hållbar naturresursekonomi skapar en grund att utveckla cleantech-affärsverksamheten. Omvärlden främjar införandet av nya cleantech-lösningar, och möjligheterna till internationell affärsverksamhet utvecklas. Ute i världen är Finland känt som en ledande utvecklare och kommersialiserare av ren teknologi, och lösningar som finländska företag erbjuder utnyttjas globalt. Möjligheterna med automatisering och ITK utnyttjas i ökande grad. Materialflöden hanteras bättre. Skadliga materialflöden identifieras och minskas. I produktionen ökar andelen slutna materialkretslopp.

Naturresursekonomin och lokala lösningar inom närproduktion ökar försörjningsberedskapen, resurseffektiviteten, kretsloppsekonomin, skapar lokal välfärd samt ger upphov till positiva regionalekonomiska multiplikatoreffekter. God praxis i samband med utnyttjande och hantering av naturresurser utvecklas och införandet av praxisen främjas.

Det för den offentliga förvaltningen och andra aktörer gemensamma samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling verkställs i syfte att främja en resurssmart ekonomi, hållbar tillväxt ja sysselsättning samt ett koldioxidneutralt samhälle med respekt för naturens bärkraft.

Programmet för materialeffektivitet (2013) och bioekonomistategin (2014) genomförs bl.a. genom att man effektiviserar utnyttjandet av avfall och sidoströmmar, utvecklar gröna stadsregioner samt handlingsmodeller för industriell symbios och regionalt samarbete. Dessutom utvecklas frivilliga förfaranden som skapas genom materialeffektivitetsavtal tillsammans med aktörer inom området, för att främja försök och lösningar i samband med materialhushållning samt andra frågor inom olika områden. SMF-företagens besiktnings- och checklista samt hanteringssystemet för miljöfrågor utvecklas. (ANM, JSM, MM)

Mervärdet ökas genom att man tillvaratar immateriella konkurrensfaktorer, utvecklar tjänsterna och tryggar bevarandet av bl.a. naturens värden. (ANM, JSM, MM)

Det strategiska programmet för Cleantech fortsätts så att man främjar tillväxten och internationaliseringen i företag inom branschen, uppkomsten av en hemmarknad som stöder tillväxt samt förnyelse av den traditionella industrin med hjälp av affärsverksamhet inom miljöbranschen och cleantech. (ANM, JSM, MM)

Man satsar på att främja den finländska kompetensen och exporten inom vatten-sektorn. Olika ministerier, forskningsinstitut och Finlands vattenforum har en central roll i produktionen av innehåll och främjandet av export. (ANM, UM, MM, JSM)

Programmet för utveckling av ekobranschen, som godkändes i form av statsrådets principbeslut, samt utvecklingsprogrammet för närmat genomförs (JSM, MM, SHM, ANM, FM, UKM, UM)

Genom att verkställa statsrådets principbeslut gällande myr- och torvmarker tryggas jord- och skogsbrukets nytta och energiförsörjning, minskas skadliga konsekvenser för vattendrag och klimatet, uppnås en gynnsam skyddsnivå för myrnatur samt tryggas mångbrukstjänster och kulturella tjänster. (JSM, ANM, MM)

Utvecklingen av resurssmarta handlingsmodeller för regioner och städer säkerställs och handlingsmodellen för industriell symbios förankras. (Sitra, ANM, MM)

Utnyttjandet av kunskap om naturens mångfald och ekosystemtjänster och kopplingen av kunskapen till olika politiksektorer stärks. Samarbetet mellan myndigheter och forskningsinstitut i projekt som gäller ekosystemtjänster förbättras. (MM, JSM)

Inom renskötselområden främjas samordnandet av olika markanvändningsformer (MM, JSM)

Mål 4. Inflytande internationellt sett: *Inflytande utövas i EU och internationellt i syfte att främja hållbar användning och ansvarsfull användning av naturresurser. Genom finländsk kompetens främjas globalt utnyttjandet av resurssmart teknologi och bästa praxis*

Finland verkar aktivt i utvecklingen av den internationella naturresurspolitiken och är en uppskattad internationell expert och påverkare i naturresursfrågor. Naturresursdiplomatiken är en väsentlig del av handels- och utvecklingspolitiken. Finland bär ansvar och utövar globalt inflytande för att utveckla en hållbar naturresursekonomi.

Finland är en ledande exportör av lösningar för hållbar naturresursekonomi. Kompetensen baserar sig på en helhetsbetonad hantering av prognostiseringen, kunskapen, värdekedjorna, processerna och tjänsterna. Finlands naturresursrelaterade inflytande i EU samordnas och inflytande utövas på ett initiativtagande och organiserat sätt. Genom intressebevakning ökas ett konsekvent beaktande av finländska naturresurspolitiska aspekter, när reglering och strategier på EU-nivå bereds. Ett förutseende inflytande är nödvändigt redan i det skede då internationella processer bereds.

Inflytande utövas när det gäller riktlinjer för och genomförande av sådana EU-politiksektorer som är viktiga med tanke på en hållbar användning av naturresurser, bland annat utvecklingen av bioekonomi, mineralekonomi och vattenhushållning. (ANM, JSM, MM, UKM)

Inflytande utövas i fråga om innehållet i FN:s policyer för hållbar utveckling (s.k. post-2015 agendan) samt via internationella organisationer så att där främjas och verkställs en hållbar användning av naturresurser. (UM, MM, JSM, ANM)

I Team Finlands verksamhet beaktas internationaliseringsmålen i naturresursredogörelsen, bioekonomistategin och handlingsprogrammet Finland som pionjär inom hållbar utvinningsindustri. (ANM)

Finlands deltagande i forskningsverksamheten i FN:s miljöprogramms internationella naturresurspanel (IRP) och arbetet i den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) stöds. Dessutom säkerställs att de bedömningar och temarapporter som dessa producerar utnyttjas. (MM, JSM)

I enlighet med regeringsprogrammet görs kompetensen inom gruvarbete till en prioritering i Finlands EU-politik och utövas aktivt inflytande på EU:s beslut. Samtidigt främjar Finland målen i EU:s initiativ om råvaror. (SR, ANM)

Strategin för att skydda Europas vattenresurser och arbetsprogrammet för den gemensamma genomförandestrategin för vattenramdirektivet genomförs. Målet är att förbrukningen av vattenresurser är hållbar och rättvis och att se till att det finns tillräckligt med vatten av god kvalitet i framtidens Europa. (JSM, MM)

Genomförandet av EU:s grundförordning om den gemensamma fiskeripolitiken och EU:s fleråriga plan för laxbeståndet i Östersjön i länderna runt Östersjön och i Finland ökar storleken av bestånden av vandringsfisk och främjar en ekologiskt hållbar fiskodling. (JSM, MM)

I form av bredbasigt samarbete utarbetas vattenvårdsplaner som sträcker sig till 2021 samt en havsvårdsplan och ett handlingsprogram som omfattar Finlands territorialvatten och ekonomiska zon före utgången av 2015 (MM, JSM, KM, ANM, SHM)

Verksamheten i European Industrial Symbiosis Association, ett Europaomfattande samarbetsnätverk som främjar industriell symbios, stöds. Samarbetsnätverket siktar till industriell tillväxt och förbättrad konkurrenskraft genom resurssmart affärsverksamhet mellan företag. (Sitra)

Möjliggörare: *förnyelse och utveckling av strukturerna, handlingsmodellerna och expertisen.*

I fråga om strukturer och handlingsmodeller måste forskningen, lagstiftningen, planeringen av markanvändningen och förvaltningspraxisen samt riskfinansieringen och statens ägarpolitik stödja målen i redogörelsen. Politiska lösningar, såsom närings-, naturresurs-, jordbruks- och miljöpolitiken, stöder en hållbar tillväxt och konkurrenskraft inom naturresurssektorn samt kommersialisering av produkter och tjänster.

Kärnan för expertisen är kunskapsmaterial och informationstjänster, experttjänster, kompetens och utveckling, forskning och utbildning. Förnyelsen och utvecklingen av dessa bör också ligga i linje med målen i redogörelsen, i synnerhet i styrningen av förvaltningsområdena. Utvecklingen av expertisen är en central förutsättning för att man ska lyckas uppnå målen i redogörelsen.

Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet riktas bättre än i nuläget, via utveckling av mångsidig naturresurskompetens, till produktifiering/produkter och tjänster som kommersialiseras samt till ökning av exporten. Omsättande av forskningsdata i praktiken effektiviseras bl.a. genom att kunskap som tagits fram med offentliga medel görs tillgänglig för alla aktörer utan extra kostnader. (ANM, JSM, MM, FM)

Genom inrättandet av Naturresurscentralen (1.1.2015) stärks forskningen i förnybara naturresurser, som behövs i uppbyggandet av framtidens bioekonomi och den därpå baserade välfärden. Genom sammanslagning av statistikproduktionen hos Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi (MTT), Skogsforskningsinstitutet (Metla), Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet (RKTL) samt jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral (Tike) underlättas upprätthållandet och utvecklingen av forskningsinfrastrukturer samt effektiviseras utnyttjandet och förädlingen av dataresurser, uppföljning och statistik. (JSM)

Med hjälp av Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymä LYNET¹ främjas en omfattande förvaltnings- och vetenskapsöverskridande naturresurs- och miljöforskning, samarbete i utvecklingen av forskningsinfrastrukturerna och kompetensen och tillgången till informationsmaterial. (JSM, MM, ANM)

Åtgärderna för reform av strukturerna och handlingsmodellerna i bioekonomi-strategin (2014) genomförs:

- styrmetoderna för bioekonomi kartläggs inom jord- och skogsbruksministeriets, arbets- och näringsministeriets och miljöministeriets förvaltningsområden och deras effekter med tanke på verksamhetsförutsättningarna för en hållbar bioekonomi bedöms,*
- en beredningsprocess för att utveckla bestämmelserna inleds i samarbete med intressentgrupper och olika förvaltningsområden och*
- det inrättas en nationell bioekonomipanel för att öka växelverkan mellan förvaltningen, forskningen och näringarna.*

I enlighet med regeringsprogrammet ökas utbildningen och forskningen inom gruvbranschen. För branschen görs en utbildningsplan och forskningsstrategi. (ANM, UKM, MM)

¹ Fr.o.m. ingången av 2015 deltar Naturresurscentralen, Livsmedelssäkerhetsverket, Forsknings- och utvecklingscentralen för geografisk information, Finlands miljöcentral, Meteorologiska institutet, VTT, Geologiska forskningscentralen samt Forsknings- och utvecklingscentralen för mångteknologi i LYNET:s verksamhet.

3 Bestämmelser om äganderätt inom naturresursekonomin

3.1 Om ägandet av naturresurser

Merparten av Finlands areal, cirka 75 procent, utgörs av skog. Till det ekonomiska värdet och ur sysselsättningsperspektivet är den mest betydande tillgången som fås från skogar trä. Dessutom producerar skogarna bl.a. bär, svamp och rekreationstjänster samt styr klimatet. Den årliga tillväxten av trädbeståndet är cirka 100 miljoner m³. Av de hållbara avverkningsmöjligheterna utnyttjas cirka 70 procent. Också andra skogsprodukter, såsom bär och svamp, kan utnyttjas i betydligt större utsträckning.

Myr- och torvmarkernas areal är cirka nio miljoner hektar, varav cirka 1,2 miljoner hektar bedöms lämpa sig för torvutvinning. Cirka 2,3 miljoner hektar jordbruksmark är i bruk. För livsmedels- och foderindustrins behov behövs cirka 1,8 milj. hektar, så cirka 0,5 miljoner hektar skulle kunna användas för annan produktion.

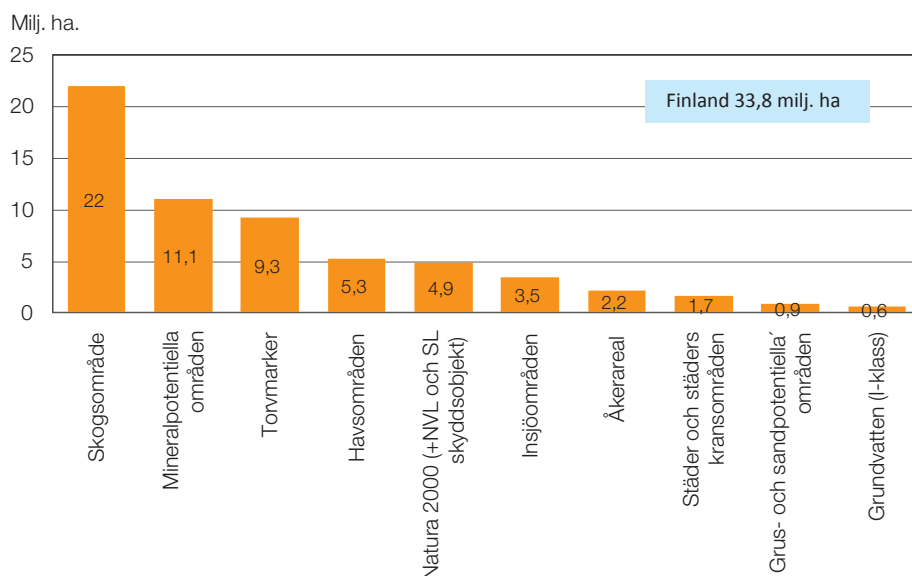
Finland har omfattande kustvatten och av markarealen är cirka 10 % täckt av vatten. Finlands cirka 3800 grundvattenområden som är viktiga med tanke på vattenanskaffning och lämpade för det är viktiga för samhällenas vattenanskaffning. Många näringar såsom energihushållning, vattentrafik och fiskeri utnyttjar våra vattenresurser. I Finland finns över 200 vattenkraftverk, vars sammanräknade effekt är nästan 3 000 MW. Insjöar, åar och havsområdet är viktiga också för rekreationsbruk och boendemiljöns trivsamt. Det finns nästan 2 miljoner fritidsfiskare. I Finland finns över en halv miljon fritidsbostäder och över hälften av finländarna vistas på stugan minst en gång om året. Det stora antalet fritidsbostäder i Finland och användningen av fritidsbostäderna är unikt i en internationell jämförelse.

Material som fås av jord- eller berggrunden är bland annat mull, torv, sand och grus, stenkross, byggnadssten och gruvmineraler. I Finland finns avsevärda kända mineralreserver (bl.a. nickel, krom, koppar, zink, kobolt, fosfor, guld, platinametaller, karbonatstenar och talk) och en bra potential för att hitta nya fyndigheter. Av det mineralpotentiella området är för närvarande cirka 0,4 % reserverat för gruvdrift. Av torvmarken är cirka 0,7 % i produktion och av sand- och grusformationerna cirka 1,7 %. Vattenkraftverken tar cirka 0,3 procent av arealen av grundvattenområde i I-områdena. Arealerna är till många delar överlappande.

Det finns inte täckande och jämförbar information om ägandet av naturresurserna i Finland. Privatpersoner äger cirka 60 procent av Finlands produktiva skogsmark, staten cirka en fjärdedel, företag under 10 procent, och cirka 5 procent av skogarna ägs av andra (kommuner, församlingar osv.). Av åkermarken äger hushållen nästan 90 %.

Finland är till sin areal Europas sjunde största land och det mest glesbebodda landet. I figur 4 illustreras på ett generaliserande sätt totalvolymen av olika naturresurser, potentialen eller annan markanvändning i proportion till Finlands areal. Den verkliga utnyttjandepotentialen för naturresurser minskas av annan markanvändning i områdena, skydd samt överlappningar av områdena. Arealerna i figuren är till många delar överlappande.

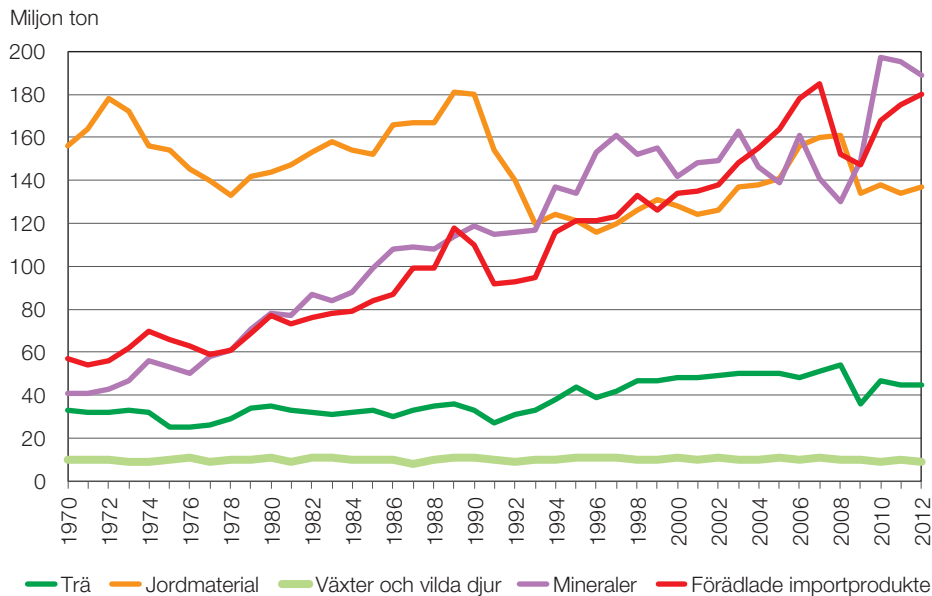
Figur 4. Naturresurserns totalvolym, potential och annan markanvändning i areal. Arealerna är till många delar överlappande.

Källa: Statistikcentralen, MM, JSM, Metla, Finlands miljöcentral, GTK

De olika delområdena i naturresursredogörelsen har inte kommit lika långt med uppställandet av mål för hållbar och ansvarsfull användning. Därför finns det i detta skede inte förutsättningar att skapa gemensamma indikatorer för naturresurspolitiken. Bäst statistik finns över användningen av naturresurser (figur 5). Det är emellertid nödvändigt att i framtiden införa gemensamma indikatorer som mäter målen.

Figur 5. Den totala användningen av naturresurser per materialgrupp² 1970–2012

Källa: Statistikcentralen

3.2 Naturresurser, äganderätt och bestämmelser

En precisering av bestämmelserna om äganderätt till naturresurser är en del av denna uppdatering av redogörelsen. Ur perspektivet för bestämmelserna om äganderätt har i en bakgrundsutredning³ närmare granskats hur ägarens utnyttjanderätt har begränsats väsentligt samt de administrativa förfarandena. Bestämmelserna om äganderätt har granskats med tanke på skogar, vattenområden och jordmån och de nyttigheter som fås därigenom. Till Lappland, samer och renskötsel hänför sig specialfrågor utanför statsägda mark- och vattenområden. Dessa har inte utretts i detta sammanhang.

Enligt huvudregeln hör naturresurserna till ägaren av mark- och vattenområdet (fastigheten). Sådana naturresurser är bland annat material i jordmånen, såsom grus, torv samt trädbestånd och annat växtbestånd. Ägaren av mark- och vattenområdet

² Odlade växter och foderväxter som hör till växter och naturdjur, rester av sådana samt biomassa som fås av betesmarker, fångst, plockning och jakt av vilda fiskar, växter och djur. Mineraler är metallmalm och icke-metalliska mineral, fossilt energimaterial, torv, flytande och gasformiga material. Marksubstanserna är lera, sand, grus, sten, mull och annan uppgrävd marksubstans. Exporterade förädlade produkter är produkter som förädlats av växter och naturdjur, trä, mineral och annat material.

³ Som bakgrund till preciseringen av bestämmelserna om äganderätt har utredningen Luonnonvarat, omistusoikeus ja sääntely (2014) beställts av Jukka Similä, forskningsprofessor i naturresursrätt.

har inte uteslutande rätt eller större rätt än andra att utvinna gruvmineraler. Således är det inte meningsfullt att säga att gruvmineraler är en del av fastigheten och i fastighetsägarens ägo. Rätten att utvinna gruvmineraler hör till inmutaren av området och erhållandet av inmutningsrätt är inte i sista hand beroende av fastighetsägandet. Det har dock ansetts att fastighetsägaren har principiell rätt till gruvmineraler och på grund av detta har det föreskrivits om ägarens rätt att få ersättning med anledning av gruvdrift. Vattenområdets ägare råder över ytvatten och markområdets ägare råder över grundvatten. Rätten att råda över vatten bildar en begränsad rätt till användning av vattnet. Vatten i vattencistern samt brunn och annan vattentäkt ägs av den som cisternen, brunnen eller vattentäkten tillhör. Vattnet i en källa och anlagd damm ägs av den som äger grunden. Ingen äger vilt djur eller andra djur som lever i naturen eller fiskar som simmar fritt i vatten. Rätten till vilt och fisk uppstår genom laglig jakt, fångst eller annat besittningstagande. Utgångspunkten är dock att rätten att jaga och fiska är anknuten till fastighetsägandet. Solenergi, vindenergi och vågenergi anses också vara naturresurser, men ingen ägare kan anslutas till dem.

Ägaren har rätt att bestämma om användning och överlåtelse av fastighetens naturresurser, med beaktande av de begränsningar som ställs i lagstiftningen. Dessutom tryggas ägarens ställning av rättsskydd mot intrång av utomstående. Innebörden av äganderätten bestäms utifrån den gällande lagstiftningen och således har äganderätten inte entydig och oföränderlig innebörd. Bestämmelserna om naturresurser bestämmer innebörden av äganderätten, fast detta konstaterats i stor utsträckning vara snarare sådan reglering av användningen egendom som är nödvändig i det moderna samhället än egentlig begränsning av äganderätten. Den offentliga sektorn inte enbart begränsar användningen av naturresurser, utan har också för avsikt att vårda naturresurserna. Ur perspektivet för den privata ägaren sker främjandet av vården via stöd för naturresursekonomin. Utgångspunkten är att den privata fastighetsägaren inte är skyldig att vidta aktiva vårdåtgärder eller andra åtgärder.

Naturresurser regleras ur flera olika perspektiv. Detta symboliseras av principen om hållbar användning, som finns i flera lagar som behandlar naturresurser, såsom skogs-, vatten-, gruv- och marktäktslagen samt i förslaget till lag om fiske som är under beredning. Det att principen om hållbar användning på sistone fogats till allt fler naturresurslagar avspeglar att lagstiftningen blivit mångsidigare, fast främjandet av naturresursekonomin, dvs. användningen av resurser fortfarande är ett centralt mål.

I främjandet av utnyttjandet av naturresurser ska bestämmelserna om ersättning och inlösen tillämpas främst i situationer med s.k. tvångsåtgärder alltså då när man för att trygga användningen av fastigheten till exempel grundar rättigheter för en annan fastighet eller när gruvmineraler utvinns av någon annan än fastighetsägaren. Bestämmelserna om naturresursekonomi har inte ansetts vara så betydande intrång i äganderätten att det därför skulle behövas bestämmelser om ersättning eller inlösen. Det allmänna intresset och det privata intresset i naturresursekonomin

innebär dock inte nödvändigtvis samma sak. När bestämmelser till exempel görs för att trygga tillräckligt med träråvara för samhällsekonomens behov, kan detta i vissa fall stå i strid med en enskild skogsägars intresse. Den reviderade skogslagen ger skogsägaren större frihet att välja skogsvårdsmetoder än tidigare.

Enligt principen om hållbar användning har naturresurslagarna många mål. Skyddet av naturen eller andra miljövärden kan leda till avsevärda begränsningar i användningen av naturresurser. I sådana fall är ägarens ställning tryggad genom bestämmelser om ersättning och inlösen. Naturvårdsbestämmelser finns både i naturresurslagar och i naturvårdslagar.

Planering av användningen och vården av naturresurser

Användningen och vården av naturresurser planeras genom ett stort antal olika strategier, program och planer. Många av dessa saknar grund i lagstiftningen och har inte direkt betydelse med tanke på privatpersoners rättsliga ställning. I lagstiftningen nämns följande planer som också omfattar privata mark- och vattenområden: vattenförvaltningsplan, plan för nyttjande och vård av fiskeområde, nationellt skogsprogram, och regionalt skogsprogram samt vårdplaner för viltarter och deras habitat. Planerna har inte direkta rättsverkningar som sträcker sig till privata ägare, fast de kan ha indirekta konsekvenser för privatpersoners rättigheter och skyldigheter. Planen kan till exempel påverka provningen i samband med tillstånd eller innehållet i kommunala miljöskyddsbestämmelser. På grund av det nämnda indirekta konsekvenserna är det svårt att verifiera planernas exakta verkan, men generellt kan det tänkas att deras betydelse beror både på själva planens innehåll och på kontexten för beslutsfattandet i det enskilda fallet.

Olikheterna mellan resurserna som utgångspunkt för bestämmelserna om naturresurser

Utgångspunkterna i naturresurslagar, såsom skogs-, vatten-, gruv- och marktäktslagen, avviker från varandra. Det är bara delvis fråga om att vattenområdena i Finland huvudsakligen är gemensamt ägda, dvs. när det gäller markområden som är gemensamma för flera fastigheter och privata markområden är situationen motsatt. Mest väsentligen är det fråga om att vatten- och fiskresurserna har särdrag. Regleringen av resurser med anknytning till markområden som är i privat ägo är i regel tydligare än regleringen av användningen av vattenområden. Resurser som är fast i marken rör sig inte över fastighetsgränser. Dock baserar sig inte regleringen av användningen av olika resurser inom markområden inte heller på enhetliga utgångspunkter, det föreskrivs om marksubstanser som avses i marktäktslagen, torv och gruvmineraler ur sina egna utgångspunkter. De säregna bestämmelserna om gruvmineraler kan motiveras med anledning av de ekonomiska och tekniska resurser som gruvdriften kräver. Olikheterna mellan bestämmelser om torv och bestämmelserna i marktäktslagen beror däremot inte i så stor utsträckning på resursernas fysiska olikhet som på regleringens historiska utveckling.

Utöver de egentliga naturresurslagarna påverkas användningen av naturresurser också av andra miljöbestämmelser. Naturresursprojekt kan kräva byggande eller så kan de ha miljökonsekvenser som överskrider fastighetsgränser. Då kan markanvändnings- och bygglagen eller miljöskyddslagen komma att tillämpas. Vattenlagstiftningen är uppbyggd så att man inte helt kan åtskilja utnyttjande av vattenresursen, byggande i vattendrag eller annan användning av vattenområde från varandra.

Grupperingen av miljölagar i naturresurslagar och andra miljölagar är inte tydlig. Bestämmelser om vindkraft finns i markanvändnings- och bygglagen, fast utnyttjandet av naturresurser i den rättsliga systematiken ofta åtskiljs från planering av användningen och byggandet av områden. Det föreskrivs inte om solenergi, vindenergi och vågenergi i speciallagar, utan regleringen av användningen av sådana naturresurser är knuten till fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens allmänna rättigheter och skyldigheter när det gäller användning och byggande av området, inte så mycket till naturresursen i sig. För vindkraft behövs alltid bygglov eller åtgärdstillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen och det kan behövas miljöstillstånd och tillstånd enligt vattenlagen. Också konstruktioner som producerar solenergi och vågenergi kan behöva tillstånd. Genom planeringssystemet i markanvändnings- och bygglagen regleras också användningen av andra naturresurser.

Tillämpningen av flera lagar som har olika utgångspunkter på samma projekt framhävs i gruvdrift. Utöver gruvlagen behövs för gruvdrift tillstånd enligt miljöskyddslagen och vattenlagen. Också förbuden att förstöra jordmånen och grundvattnet gäller gruvdrift. I gruvlagen räknas därför flera andra lagar upp som exempel på lagar som ska iakttas i gruvdrift.

Rättigheter för alla

Andra än fastighetsägaren kan ha rätt att röra sig inom annans fastighet och i begränsad måna använda naturresurser med så kallade rättigheter för alla. Bestämmelser om rättigheter för alla finns i vattenlagen och lagen om fiske. På markområden är det fråga om s.k. allemansrätt. Dessa rättigheter är begränsade och medför åtminstone inte betydande olägenhet för fastighetsägaren.

Enligt allemansrätten kan man gå till fots, åka skidor, cykla eller på annat med dessa jämförbart sätt röra sig på annans område. Tillfälligt uppsättande av läger eller tillfällig camping är också tillåtet. Allemansrätten ger dock inte rätt att röra sig på område som har speciell användning, såsom tomt. Genom allemansrätten kan man utnyttja vilda och icke-fridlysta naturprodukter, fast verksamheten är yrkesmässig.

Enligt vattenlagen har var och en rätt att utan att orsaka onödig skada, olägenhet eller störning att färdas i vattendrag och på is över vattendrag, att tillfälligt ankra i vattendrag, att flotta virke i vattendrag, att simma i vattendrag, och att tillfälligt flytta sådana fångstredskap och andra lösa föremål i en kungsådra eller allmän farled som är till förfång för samfärdseln eller timmerflottningen och sådana lösa

föremål utanför leden som orsakar oskäligt förfång för samfärdseln eller hindrar timmerflottning.

Enligt lagen om fiske har var och en rätt att meta och pilka samt bedriva handredskapsfiske utanför sitt vattenområde, med undantag för forsar och strömdrag i lax- eller sikförande vattendrag. Denna rättighet gäller inte sådana vattenområden där fiske är förbjudet med stöd av någon annan bestämmelse. Denna rätt får inte utövas så att sådant fiske som fiskevattnets ägare eller arrendator bedriver på sedvanliga notvarp eller storryssjeplatser hindras eller störs. Åland har egna bestämmelser om fiske på basis av rätt för alla.

En form av fisketurism är fiskeresor där man bedriver mete, pilkfiske eller handredskapsfiske. Till lagen om fiske fogades år 2012 en bestämmelse enligt vilken sådan fisketurism kan bedrivas med tillstånd från närings-, trafik- och miljöcentralen, men denna möjlighet är begränsad till sådana tillställningar inom fisketurismen i vilka högst sex fiskare åt gången deltar.

Var och en har rätt att annat än varaktigt ta vatten och is för personligt behov ur ett vattendrag eller från ett område som ligger utanför gränserna för ett vattenområde, när området är täckt av vatten. Var och en har också rätt att sporadiskt i liten omfattning ta vatten eller is ur en rännil som tillhör någon annan eller en källa som inte varaktigt används av ägaren eller med ägarens tillstånd av någon annan person.

Man kan inte få ersättning för att en rättighet för alla utövas inom privat mark- eller vattenområde. Närings-, trafik- och miljöcentralen delar dock ut ersättning till ägarna av fiskevattnen för den belastning som metande, pilkande och handredskapsfiske, vilka hör till den allmänna rätten till fiske, innebär för vattenområdet. Ersättningarna betalas till fiskeområdena som delar ut medlen till ägarna av vattenområdet.

Lagstiftningsreformer

Under de senaste åren har bestämmelserna om naturresurser reviderats avsevärt och en del av reformerna är fortfarande under beredning. Den nya gruvlagen (10.6.2011/621) trädde i kraft 1.7.2011 och den nya vattenlagen (27.5.2011/587) den 1.1.2012. Den omfattande revideringen (L 20.12.2013/1085) av den gällande skogslagen (12.12.1996/1093) trädde i kraft i början av innevarande år. Avsikten är att lämna en proposition om revidering av den nuvarande lagen om fiske (16.4.1982/286) och annan lagstiftning om fiske ska lämnas till riksdagen 2014. På grund av detta har man försökt lösa flera sådana frågor i samband med regleringen av äganderätten som tidigare upplevts som problematiska, eller så kommer de att lösas.

4 Konsekvenserna av de uppdaterade riktlinjerna

I beredningen av redogörelsen för naturresursekonomin 2010 gjordes ingen bedömning av konsekvenserna, främst beroende på tidtabellen för beredningen och bristerna i statistikföringen över naturresursekonomin. I samband med uppdateringen av riktlinjerna i redogörelsen görs en konsekvensbedömning med beaktande av utgångspunkterna. Konsekvensbedömningen gäller bara de föreslagna ändringarna, eftersom bara riktlinjerna i redogörelsen uppdateras. Dessutom måste det beaktas att fast statistikföringen över naturresursekonomin har utvecklats sedan 2010, så möjliggör den fortfarande inte en volymmässig bedömning av konsekvenserna. Konsekvenserna har således kunnat bedömas bara kvalitetsmässigt och i generella drag. I fortsättningen måste man utveckla sådana indikatorer för hållbar naturresursekonomi som möjliggör en volymmässig bedömning av naturresursekonomin konsekvenser och åtgärdernas tillräcklighet.

Avsikten är att i konsekvensbedömningen bedöma konsekvenserna för genomförandet av de riktlinjer som föreslås i redogörelsen. Ett mervärde av konsekvensbedömningen är att stödja diskussionen om redogörelsen och för sin del motivera varför de uppställda målen måste främjas samt samtidigt, i den utsträckning det är möjligt, bedöma målens tillräcklighet med tanke på målsättningen för den hållbara naturresursekonomin.

I bedömningen har avsikten varit att granska volymen, omfattningen och betydelsen av alla väsentliga konsekvenser kvalitetsmässigt. Skadliga konsekvenser av plötsliga och oförutsedda förändringar i omvärlden bör framöver kunna bedömas bättre än i nuläget.

Det begärdes utlåtande av över 70 instanser i samband med uppdateringen av riktlinjerna i naturresursredogörelsen (av samtliga ministerier, NTM-centralerna, regionförvaltningsverken, landskapsförbunden, centrala forskningsinstitut, ämbetsverk och intresseorganisationer). Utlåtande gavs av 38 instanser. Om utlåtandena gjordes en separat sammanfattning. Alla utlåtanden behandlades. Utlåtandena samt de i utlåtandena framförda ställningstagandena till konsekvenserna har i redogörelsen och bedömningen av den beaktats i tillämpliga delar.

Konsekvenser för naturresurserna, användningen av dem och miljön

Hållbarhet som utgångspunkt för redogörelsen innebär att naturresursekonomin utvecklas i en för miljön positivare riktning jämfört med nuläget. Detta förutsätter att naturresurser utnyttjas på ett ansvarsfullt sätt som tryggar ekosystemtjänsterna, naturen och dess mångfald samt skapar välfärd och möjliggör hållbar företagsverksamhet även för kommande generationer. I uppdateringen har ekosystemtjänsternas roll stärkts ytterligare jämfört med redogörelsen från

2010. Fungerande ekosystemtjänster möjliggör också främjande av en hållbar naturresursekonomi. Genom en lyckad naturresursekonomi kan man för sin del stävja klimatförändringen samt anpassa sig till den.

Utnyttjandet av naturresurser har konsekvenser för miljön. Enligt redogörelsen är det viktigt att minska de skadliga miljökonsekvenserna i användningen av naturresurser. Naturresursekonomin omfattar både materiella och immateriella naturresurser. Materiella naturresurser avser till exempel jord- och mineralresurser, skogsresurser, vattenresurser samt andra råvaror. Till naturresursekonomin hör också immateriella naturresurser. I utnyttjandet av de immateriella naturresurserna ses stor potential och bättre utnyttjande av dem innebär också en minskande miljöbelastning.

Man bör försöka ersätta icke-förnybara naturresurser med förnybara alltid när det är möjligt på ett hållbart sätt. En resurssmart användning av naturresurser främjar bl.a. en generell höjning av återvinningsgraden, funktionell ersättning av material och en förlängning av användningstiden. Förnybara naturresurser måste användas inom ramen för deras förmåga till förnyelse, både förnybara och icke-förnybara naturresurser måste användas på ett resurseffektivt sätt samt genom att öka återvinningsbarheten. Tillräckligheten av vissa icke-förnybara naturresurser kan i framtiden bli en central utmaning för dem. Speciellt kritiska mineraler kan också utnyttjas mer ansvarsfullt än tidigare genom uppgifter om befintliga reserver, teknologisk kompetens, återvinning och ersättande.

Genom att utnyttja naturresurser inom gränserna för hållbarheten och biokapaciteten och trygga naturens mångfald och ekosystemtjänsterna, kan man minska de skadliga konsekvenserna för jordmånen, vattendragen, luften, klimatet, växtligheten, organismerna och naturens mångfald. Genom optimal användning av biomassor fås mer mervärde av råvaror. Produktionen av ekomat ökar återvinningen av näringsämnen, minskar användningen av bekämpningsmedel och ökar naturens mångfald. Riskhanteringen för gruvor kan vidareutvecklas och samtidigt kan man också försöka minska de skadliga miljökonsekvenserna av verksamheten.

Konsekvenser för ekonomin, näringarna och regionutvecklingen

Insatsområden inom naturresursekonomin är lösningar som baserar sig på kompetens och export av lösningarna, utveckling av förädlingen av naturresurser i Finland, ökande av affärsverksamheten inom bioekonomi och ren teknologi (cleantech) vilka baserar sig på hållbar användning av naturresurser samt trygghet och utnyttjande av ekosystemtjänster i bl.a. turism. Främjandet av dessa innebär samtidigt också en betydande övergång mot grön ekonomi och därigenom ökar främjandet på ett hållbart sätt den ekonomiska tillväxten och tryggar näringslivets konkurrenskraft. Målen med redogörelsen stöder också den nationella försörjningsberedskapen genom att öka kunskapskapitalet om naturresurser och kompetensen i utnyttjandet av inhemska naturresurser.

Den i Finland utvecklade kompetensen i hållbar naturresursekonomi skapar en grund att utveckla cleantech-affärsverksamheten, såväl nationellt som internationellt. Därigenom kan t.ex. den ekonomiska tillväxten och inkomsterna från exporten ökas samt sysselsättningen tryggas. I främjandet av materialeffektiviteten är målet att genom bättre materialhantering producera lägre kostnader och bättre konkurrenskraft för näringslivet samt identifiera materialflöden som är skadliga med tanke på miljön. Genom att minska dessa kan miljöns tillstånd förbättras.

Ett hållbart och ansvarsfullt utnyttjande av naturresurser förutsätter att naturresurser används sparsamt och så att man producerar ett så stort mervärde som möjligt. Effekterna och riskerna i samband med användningen av naturresurser hanteras och olägenheterna minskas på såväl nationell som global nivå. Ekoeffektivitet och utnyttjande av ren teknologi innebär i framtiden bättre konkurrenskraft på den internationella marknaden.

Genom att utnyttja åkrar, skogar och viltbestånd samt fiskbestånd, vattenresurser och vattenekosystem på ett hållbart sätt bidrar man positivt till utvecklingen av landsbygden och hela Finlands region- och samhällsstruktur. Naturresursekonomin och lokala lösningar inom närproduktion skapar lokal välfärd samt ger upphov till positiva regionalekonomiska multiplikatoreffekter. Upprätthållandet av den infrastruktur som behövs för naturresursekonomin tjänar också andra behov i samhället.

Lösningar och verktyg för samordnande av olika intressekonflikter och användningsformer i samband med utnyttjandet av naturresurser kan också utnyttjas när andra konflikter löses och därigenom kan samarbetet mellan olika aktörer och näringar ökas.

Konsekvenser för människorna och gemenskaperna

Genom att förändringar i konsumtionsbeteendet i fråga om naturresurser förutses, är det möjligt att öka människors välbefinnande, trivsel och miljöns kvalitet som livsmiljö. Redogörelsen betonar naturresursernas immateriella dimension, såsom kreativa branscher, rekreation och turism, vilka har mer omfattande inverkan på människors välbefinnande och hälsa. Genom utnyttjande av naturomgivningens effekter för välmågan är det möjligt att skapa nya naturbaserade tjänster och samtidigt främja folkhälsan.

Det är möjligt att genom inhemsk biomassa samt vind- och solenergi ersätta kol och olja, som är skadligare för hälsan. Tryggandet av den kritiska försörjningsberedskapen samt stärkandet av den inhemska produktionen har i en eventuell krissituation stor betydelse för människans hälsa och levnadsförhållanden med tanke på försörjningsberedskapen.

Informationsmaterial om naturresurser som samlats med offentliga medel öppnas i större utsträckning än för närvarande för olika aktörer. Detta främjar också utvecklingen av bättre miljömedvetenhet och möjliggör även för medborgare mer jämlika möjligheter att utnyttja offentligt informationsmaterial.

I genomförandet av naturresursredogörelsen söks sådana sektorsöverskridande åtgärder av den offentliga sektorn som främjar en hållbar och ansvarsfull naturresursekonomi som en möjliggörare av vår välfärd.

Internationell, nationell och regional kunskap om olika möjligheter, faktorer och interaktionsförhållanden i samband med naturresurser och utnyttjandet av dem samt förändringar i dessa aspekter är en förutsättning för en lyckad naturresurspolitik och samordning av politiken.

Bakgrundsmaterial

Bilaga 1

Bakgrund till de uppdaterade strategiska målen

Prognostisering och kunskap

Finlands kommission för hållbar utveckling godkände 3.12.2013 ett samhälleligt åtagande för hållbar utveckling, "En målbild för Finland 2050". I åtagandet uppställs mål för Finland, och genom förverkligande av målen säkerställs att Finland i framtiden är välmående och växer inom ramarna för naturens bärkraft. Målen gäller koldioxidneutralitet, resurseffektivitet, välfärdssamhället, ansvarsfull användning av naturresurser. Dessutom förbinder sig den offentliga förvaltningen tillsammans med andra aktörer att främja en hållbar utveckling i allt sitt arbete och i all sin verksamhet.

I framtidsredogörelsen Valfärd genom hållbar tillväxt (2013) fokuseras på nycklar till hållbar tillväxt för att tillförsäkra välfärd fram till 2030. Fram till dess har Finland förutom utmaningarna med åldrande, globalisering och den digitala brytningen mött många oväntade situationer, där kompetensen, smidigheten och förmågan att från planering snabbt övergå till genomförande har varit till stor nytta som grund för Finlands framgång.

Värdekedjor

En hållbar användning av förnybara naturresurser är en av hörnstenarna för mänskligheten och välfärden. Med hjälp av den nationella bioekonomistategin (2014) försöker man skapa ny ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen genom ökad affärsverksamhet inom bioekonomi samt produkter och tjänster med högt mervärde enligt principerna för en hållbar utveckling. Den ledande tanken i strategin är att det i Finland skapas konkurrenskraftiga och hållbara bioekonomiska lösningar på de globala problemen med minskande naturresurser och klimatförändringen samt att det både för Finland och internationella marknader skapas ny affärsverksamhet som medför välfärd för hela Finland. Bioekonomin har för avsikt att minska beroendet av fossila naturresurser och främja en hållbar användning av ekosystemtjänster. En väsentlig del av bioekonomin är också att naturresurser inte slösas, utan används och återvinns effektivt.

Bioekonomistategins strategiska mål är en konkurrenskraftig omvärld för bioekonomin (det skapas en konkurrenskraftig omvärld för bioekonomi), ny affärsverksamhet av bioekonomi (inom bioekonomin skapas ny affärsverksamhet med hjälp av riskfinansiering, djärva försök och överskridande av sektorsgränser), en stark kunskapsbas för bioekonomin (bioekonomins kunskapsbas förnyas genom att utbildningen och forskningsverksamheten utvecklas) och användbarhet och

hållbarhet för biomassor (tillgång till biomassor, råvarumarknadens funktion och användningens hållbarhet tryggas). Bioekonomistrategin har som mål att avkastningen av bioekonomin med hjälp av strategin ökar till 100 miljarder euro från nuvarande 60 miljarder euro och att det skapas 100 000 nya jobb inom bioekonomi fram till år 2025.

Förutom de råvaror som fås från naturen och de produkter som tillverkas av råvarorna har naturvärden och de processer som upprätthåller naturresurserna stor betydelse för det finländska samhället och den växande bioekonomin. Bioekonomistrategin betonar betydelsen av naturens immateriella värden och de tjänster som baserar sig på värdena. Naturvärden måste allt mer medvetet utnyttjas i skapandet av en god livsmiljö samt i främjandet av hälsa, välfärd och ekologiskt hållbar näringsverksamhet, samtidigt som deras bevarande tryggas. Även stadsmiljöers och stadsregioners betydelse i den hållbara bioekonomin ökar. I framtiden lever 70 % av världens befolkning i städer, där det är nödvändigt att på ett effektivt sätt använda vatten, material, energi och utrymme. Avfall, även människobaserat, måste återvinnas allt mer. Städer är betydande utvecklingsmiljöer för bioekonomi. Där kan man pröva, testa och utveckla hållbara bioekonomiska lösningar till exempel för byggverksamhet samt energiförsörjning, vattenförsörjning, trafikunderhåll och avfallshantering. Städernas och den omgivande landsbygdens växelverkan ökas, för att förbättra den nytta som fås genom bioekonomi, såsom närmat och förnybar energiproduktion.

I den skogspolitiska redogörelsen, det strategiska programmet för skogsbranschen samt i det nationella skogsprogrammet fastställs flera mål för att förbättra skogsbranschen. I det strategiska programmet för Cleantech har ställts som mål att det skapas minst 40 000 nya jobb inom ren teknologi och att omsättningen inom ren teknologi mer än fördubblas fram till år 2020. Genom åtgärder i den matpolitiska redogörelsen samt utvecklingsprogrammen för ekobranschen och närmat främjas lönsamheten och konkurrenskraften för en ansvarsfull matsektor samt utvecklingen av samarbetet. Genom utvecklingsprogrammet för landsbygden ökas kompetensen och innovationerna på landsbygden, görs landsbygdens företagsverksamhet mångsidigare, svaras på efterfrågan genom att man producerar mat av god kvalitet och förbättrar djurens välfärd samt effektiviserar stävjandet av klimatförändringen samt anpassningen till klimatförändringen.

I regeringsprogrammet konstateras att statens stärker sitt deltagande i den inhemska gruvindustrins värdekedja. Inom gruvindustrin har det sett betydande tillväxtpotential, i synnerhet i östra och norra Finland. Dessutom är Finland en betydande tillverkare av gruvteknologi och utrustning, och när det gäller denna sektor som stöder gruvindustrin ses också betydande exportpotential. I Finland har under de senaste åren öppnats flera metallgruvor och malmletningen ökade avsevärt i vårt land. Situationen har dock förändrats i denna cykliska bransch. Den starka ökningen av efterfrågan på metaller är förbi och till följd av detta har världsmarknadspriserna på metall sjunkit. Dessa faktorer har haft en direkt

effekt på såväl gruvbolagens lönsamhet och investeringsmöjligheter som volymen av malmletning. Gruvornas miljökonsekvenser, prognostisering och minimering av konsekvenserna är både i nuläget och i framtiden utmaningar som också har ekonomiska konsekvenser. Avtagningen av den så kallade gruvboomen syns till exempel hos gruvmyndigheten som ett litet antal nya ansökningar och i att det för närvarande inte byggs några nya gruvor. Också tidtabellerna för flera gruvprojekt har ändrats eftersom finansieringsläget är ytterst utmanande. Det förändrade läget för gruvorna syns också som en minskning av orderstocken för teknologi- och utrustningstillverkare. Trots det nuvarande konjunkturläget stöds ett långsiktigt uppåtgående av prisutvecklingen bl.a. av råvarubehov hos ekonomier som utvecklas samt den allmänna ökningen av levnadsstandarden.

Vattendjurs och vattenväxters uppväxthastighet och produktionspotential är mångdubbla jämfört med växter som odlas och djur som uppföds på land. Våra fiskresurser för sin del är snålt utnyttjade och å andra sidan har bestånden av i synnerhet vandringsfisk minskat på ett oroväckande sätt inom hela Östersjön. Speciellt brådskande vore det att få lax- och öringsbestånden att öka, för att ett hållbart fiske av dem för näringsbruk skulle öka. I framtiden kommer också den ekologiskt hållbara fiskodlingen att öka. Vattenbrukets betydelse i livsmedelsförsörjningen har stärkts snabbt och vattenbruket anses i allmänhet vara en av de mest potentiella och hållbara metoderna att producera djurprotein för befolkningen som ökar snabbt. På motsvarande sätt ställs stora förväntningar på algodling, t.ex. ur energiproduktionens perspektiv. Internationellt är Finland en s.k. stormakt i fråga om blå biomassor och i synnerhet sötvatten. Vatten- och fiskresurserna och vattenbruket samt därmed sammanhängande produkter, tekniker och möjligheter till export av kompetens har betydande tillväxtpotential. Dessutom är tillvaratagandet av vattenområden och fiskresurser inom turism och ökning av områdenas attraktionskraft ännu på många ställen outvecklat.

I vattenhushållningsstrategin 2011–2020, som publicerades år 2011, fästs vikt vid bl.a. samordnandet av användningen av vatten och målen på en god vattenstatus, behoven av att använda förnybar energi inkl. bioenergi, energi- och materialeffektivitet, ekologiska metoder för hantering av avrinnande vatten samt internationellt konkurrenskraftig kompetens inom vattenområdet. Strategins mål styr förvaltningsområdets verksamhet.

Statsrådets principbeslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker godkändes 30.8.2012. Genom principbeslutet samordnas olika former för nyttjande av myr- och torvmarker och miljöskydd, så att man kan dra en avsevärd samhällelig, ekonomisk och ekologisk nytta av dem. Genomförandet av principbeslutet har inletts i stor utsträckning inom olika sektorer.

Processer och tjänster

Finland har satt upp koldioxidneutralitet som ett långsiktigt mål, i bioekonomistrategin fastställt betydande tillväxtmål för en hållbar bioekonomi, bl.a. i den skogspolitiska

redogörelsen, i det strategiska programmet för skogsbranschen och i det nationella skogsprogrammet satt upp flera mål för att utveckla skogssektorn och i det strategiska programmet för Cleantech satt upp som mål att skapa minst 40 000 nya jobb inom ren teknologi och mer än fördubbla omsättningen inom ren teknologi fram till 2020. Energi- och resurseffektivitet samt gröna teknologier är centrala element för en hållbar tillväxt även i EU:s tillväxtstrategi, EU 2020 strategin. Även i Strategin för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden "För naturen – till nytta för människan" är målet att stoppa utarmningen av naturens mångfald i Finland och på nivån för hela EU fram till år 2020.

En av arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet tillsatt arbetsgrupp lämnade i december 2013 sitt förslag till Finlands nationella program för materialeffektivitet. Programmet tar sikte på en hållbar tillväxt genom material-effektivitet. Samtidigt eftersträvas ekonomisk tillväxt, smart användning av naturresurser och losskoppling från skadliga miljökonsekvenser. Med hjälp av programmet skapas förutsättningar för en ekologiskt hållbar tillväxt och jobb. Samtidigt främjas näringslivets konkurrenskraft och jämlika verksamhetsförutsättningar samt skapas förutsättningar för hållbart utnyttjande av icke-förnybara naturresurser och produktion med högt mervärde som baserar sig på stark kompetens.

Regeringens strategiska mål har varit att av knapphet skapa möjlighet samt att främja hållbara konsumtions- och produktionssätt. Sommaren 2013 godkände regeringen utifrån programmet för hållbar konsumtion och produktion två principbeslut där det fastställs styrmetoder som både förbättrar materialeffektiviteten och främjar koldioxidsnåla lösningar i företag, hushåll och inom den offentliga sektorn. Ett mål är också att skapa möjligheter för grön ekonomi och tillkomst av jobb. För att målen ska uppnås har det startats försöksprojekt, där man utöver testning av nya handlingsmodeller dessutom granskar hur styrmetoderna fungerar och försöker sprida god praxis. I försöksprojekten utvecklas på företags- och regionnivå materialhantering och symbios, resurssnåla lösningar för boende, trafik och måltider samt cleantech-lösningar för den offentliga sektorns upphandlingar. Minskningen av näringsbelastningen och utnyttjandet och återvinningen av näringsämnen är centrala mål även i Fastlandsfinlands program för utveckling av landsbygden samt i Östersjöstrategin.

I och med att gruvdriften ökar och miljöproblemen delvis tillspetsas har också den kritiska inställningen mot gruvor ökat. Interaktionen mellan utvinningssektorn och dess intressentgrupper startade hösten 2012 genom en rundabordsdiskussion under ledning av statsministern, där man beslutade att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för att Finland ska kunna lyftas till en pionjär inom utvinningsindustrin. Handlingsprogrammet Finland som pionjär inom hållbar utvinningsindustri publicerades i april 2013. Programmet kompletterar den nationella mineralstrategin, ser utvinningsindustrin som en möjlighet för Finland, förutsatt att industrin utvecklas på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt. Handlingsprogrammet innehåller frivilliga åtgärder av industrin i syfte att uppnå

stöd från samhället till sin verksamhet. Förbättringar föreslås för förvaltningen, utbildningen och infrastrukturen. Dessutom föreslås ett aktivare och öppnare utbyte av kunskap och erfarenheter samt en kontinuerlig diskussion om genomförandet av åtgärdsprogrammet och utvecklingen inom branschen. Genomförandet av programmet samordnas och följs upp av en styrgrupp som leds av kanslichefer.

Internationella frågor

Finland har möjlighet att vara en föregångare i genomförandet av principerna för hållbar utveckling och att vara bäst på att tillvarata till exempel på de globala marknaderna för ren teknologi och digital ekonomi. Statens centrala roll är att stödja förbättrandet av kunskapsbasen och omvärlden, så att Finland är bland de bästa i världen när det gäller att skapa ny kunskap och teknologi samt i den därpå baserade exportverksamheten. Underlaget för utvecklingen av kompetensen är ett hållbart och mångsidigt utnyttjande av våra egna naturresurser. För att avhjälpa hållbarhetsunderskottet måste man genom strukturomvandlingar skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt i framtiden. Man måste på ett målmedvetet sätt ta vara på möjligheterna att här ha produktionsverksamhet som ökar förädlingsvärdet och utvecklar nytt.

Enligt statsrådets principbeslut av den 23.8.2013 är Finlands arktiska vision att vara en aktiv arktisk aktör som på ett hållbart sätt kan samordna miljöns specialkrav och möjligheten till affärsverksamhet genom att utnyttja internationellt samarbete. Finland främjar hållbar utveckling och stabilitet både nationellt och internationellt i omvälvningen av det arktiska området. Samtidigt är Finland med om att främja tillvaratagandet av de ekonomiska möjligheter som öppnar sig i de nordliga områdena. Med tanke på hållbar utveckling är det väsentligt att naturresurserna i det arktiska området utnyttjas behärskat med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och miljökonsekvenser. Ur perspektivet för Finlands ekonomi är det arktiska området en närbelägen tillväxtmarknad och finländska företags starka arktiska kompetens skapar goda utgångspunkter för ny affärsverksamhet i området.

Möjliggörare

Användningen av naturresurser bör planeras på ett helhetsbetonat sätt. En hållbar användning av naturresurserna kan äventyras till följd av en för snäv granskning och man kan inte heller nödvändigtvis säkerställa att miljöskyddet och naturvården blir verklighet. En täckande granskning förutsätter expertis och ett gott kunskapsunderlag samt i synnerhet samordnande av de ekonomiska, rättsliga och kunskapsmässiga styrmetoderna i samband med naturresurser över de traditionella sektorsgränserna. Helhetsbetonade åtgärder och samordnande behövs för att skapa förutsättningar för affärsverksamhet, för hantering av risker i samband med naturresurserna samt användningen av dem samt för anpassning till klimatförändringen.

Bilaga 2

De uppdaterade strategiska målen och redogörelsen (2010)

A. De uppdaterade strategiska målen och förändringsstegen i redogörelsen (2010)

De uppdaterade strategiska målen

Redogörelsen 2010, steg (1-11)

1. Prognostisering och kunskapsbehov

2. Värdekedjor för naturresurser

3. Processer och tjänster

4. Inflytande internationellt sett

- 1. Ledning av naturresurspolitiken
- 5. Naturresursekonomins kunskapsbehov
- 8. Planering av markanvändningen
- 7. Författningar, förvaltningspraxis och tillståndsproc.
- 9. Riskfinansiering och företagsfinansiering
- 10. Decentraliserade modeller för SMF-produktion
- 6. Material- och energieffektivitet
- 3. Inflytande i EU
- 4. Global naturresurspolitik
- 2. Naturresurspolitikens förhållande till andra strategier
- 11. Integrering och vardagliga lösningar

B. De uppdaterade strategiska målen och förändringsområdena i redogörelsen (2010)

De uppdaterade strategiska målen

Redogörelsen 2010, Förändringsområden (5)

1. Prognostisering och kunskapsbehov

2. Värdekedjor för naturresurser

3. Processer och tjänster

4. Inflytande internationellt sett

Möjliggörare:
Strukturer och handlingsmodeller,
expertis

- 2. Kompetensutveckling
- 3. Den offentliga maktens roll och åtgärder
- 2. Kompetensutveckling
- 3. Den offentliga maktens roll och åtgärder
- 4. Utveckling av materialflöden och naturresursreserver
- 2. Kompetensutveckling
- 3. Den offentliga maktens roll och åtgärder
- 1. Internationellt inflytande och kompetensexport
- 2. Kompetensutveckling
- 3. Den offentliga maktens roll och åtgärder
- 5. Möjliggörande strukturer

Bilaga 3

De första stegen

Till riksdagens ekonomiutskott lämnades våren 2012 en rapport där man gick igenom hur de i redogörelsen nämnda första stegen inom de närmaste åren har framskridit. De är åtgärder som allmänt stärker naturresurspolitiken, harmoniserar naturresursfältet samt stärker synergierna mellan olika sektorer. Men de är bara de första stegen mot de långsiktiga målen. Dessa första projekt som utvecklar naturresursekonomin som helhet har uppdaterats i denna redogörelse.

1. Ledning av naturresurspolitiken

Naturresurspolitiken är ett omfattande område som utvecklas kontinuerligt. Därför innebär det en utmaning att leda politiken. Det har inte inrättats något i redogörelsen föreslaget organ på hög nivå som ansvarar för en helhetsbetonad utveckling och samordning av naturresurspolitiken och som rapporterar direkt till statsministern. Dessutom är en särskild utmaning inom bioekonomin att det fattas en samordnare.

Ledningen av naturresurspolitiken fortsätter tills vidare i samarbete mellan de mest centrala naturresursministerierna arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet. Naturresursrådet har upphört så man måste granska andra alternativ för att förena kunskaperna om ekonomi och naturresurser.

Finlands bioekonomiska strategi genomförs i samarbete mellan flera olika ministerier. Arbetet samordnas under ledning av arbets- och näringsministeriet. Andra ansvariga är jord- och skogsbruksministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, statsrådets kansli, finansministeriet och miljöministeriet. Organisationerna inom ministeriernas förvaltningsområden deltar i stor utsträckning i genomförandet. Samarbete med intressentgrupper och delaktigheten hos aktörer inom branschen stärks med hjälp av den bioekonomiska panel som ska inrättas. (ANM, JSM, MM)

Det strategiska programmet för affärsverksamhet inom miljöbranschen, som startades i början av 2012 och förvaltas av arbets- och näringsministeriet, samordnar förvaltningsöverskridande åtgärder för att få affärsverksamheten inom miljöbranschen och cleantechbranschen att växa till en stöttepelare för det finländska näringslivet. Programmet sammanför åtgärder och aktörer för att utveckla branschen. Programmet har som mål att främja tillväxten och internationaliseringen i företag inom branschen, uppkomsten av en hemmamarknad som stöder tillväxt samt förnyelse av industrin med hjälp av affärsverksamhet inom miljöbranschen och cleantech. Programmet syftar till att få cleantech och främjande av hållbar affärsverksamhet inom miljöbranschen att bli en del av alla betydelsefulla nationella strategier och redogörelser som är under beredning.

Arbets- och näringsministeriet startade ett nytt strategiskt program för skogsbranschen (MSO). Programmet har som mål att öka förädlingsgraden, förbättra funktionerna inom skogsindustrins basindustri, öka användningen av trä samt träbyggandet och att skapa ny företagsverksamhet genom nya innovationer och produkter.

2. Naturresursredogörelsens förhållande till andra strategier

Naturresursredogörelsen kopplar ihop de olika delområdena av naturresurserna på ett sätt som även internationellt sett är unikt, och bildar därigenom en övergripande och sammanhängande helhet. Detta räcker emellertid inte, utan redogörelsen måste påverka och inrikta ett stort antal andra strategier som behandlar eller tangerar naturresurspolitiken. Som ett led i sektorstrategierna ser man till att de näringar som baserar sig på produktion av naturresurser är lönsamma och konkurrenskraftiga. Dessutom måste man se till att redogörelsen är à jour.

Uppdateringen av naturresursstrategin lämnas till riksdagen i form av en redogörelse år 2014. Grunden är den nuvarande strategin som kompletteras åtminstone genom att man lägger till detaljer, indikatorer, konsekvensbedömning, ägarfrågor och förändringar inom utvinningsbranschen. (ANM, JSM, MM)

Huvudmålet i Nationella skogsprogrammet, som godkändes som ett principbeslut i statsrådet i december 2010, är att i Finland göra skogsbranschen till en föregångare inom bioekonomi. De tre strategiska målen för programmet, som är i genomförandefasen, är: den skogsbaserade affärsverksamheten blir starkare och värdet på produktionen ökar, mer lönande skogsbruk samt starkare mångfald, miljöfördelar och välfärdskonsekvenser. En skogspolitisk redogörelse som skulle lämnas till riksdagen i enlighet med regeringsprogrammet för Katainens regering, lämnades i början av 2014. Den långsiktiga (2050) visionen i redogörelsen är Hållbar vård och användning av skogarna skapar ökad välfärd. De strategiska målen betonar en konkurrenskraftig omvärld, att skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras och att skogen används på ett aktivt, hållbart och mångsidigt sätt.

De långsiktiga riktlinjerna styr utarbetandet av den nationella skogsstrategin 2025 under år 2014. (JSM)

Ämnesområdena för åtgärdsförslagen i Finlands mineralstrategi, som överlämnades till arbets- och näringsministeriet den 7 oktober 2010, fokuserar på att stärka mineralpolitiken, trygga tillgången till råvaror, minska miljökonsekvenserna och öka produktiviteten inom utvinningsverksamheten samt att stärka FoU-verksamheten och förbättra kompetensen. Genomförandet av förslagen i mineralstrategin samordnas av arbets- och näringsministeriet. Mineralstrategin kompletteras av handlingsprogrammet Finland som pionjär inom hållbar utvinningsindustri, som publicerades 29.4.2013. Genomförandet av handlingsprogrammet styrs och samordnas av arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet.

Sitras projekt för ett nätverk för hållbar gruvdrift bereder ett samarbetsorgan som är diskussions- och samarbetsforum för gruvbranschen och dess intressentgrupper. Där utvecklas och skräddarsys för Finland lämpliga verktyg för att möjliggöra en mer ansvarsfull och hållbar gruvdrift.

En god vattenstatus utgör grunden för hållbart utnyttjande och skydd av vatten. I programmet för genomförande av vattenvård (2010), som statsrådet godkände i februari 2011, har år 2015 preciserats de olika sektorernas och aktörernas åtgärder för att en god status för yt- och grundvattnen ska kunna uppnås i enlighet med de förvaltningsplaner för genomförande av vattenvård som statsrådet godkände 2009. Detta mål försöker man uppnå genom bredbasigt samarbete mellan förvaltningsområden och med olika aktörer. Åtgärderna för att uppnå en god status för vatten preciseras i den förvaltningsplan för genomförande av vattenvård fram till år 2021 samt i åtgärdsprogrammet för havsförvaltning, vilka färdigställs före utgången av 2015. Också beredningen av dessa baserar sig på bredbasigt samarbete. (MM, JSM, KM, ANM, SHM)

Statsrådets principbeslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker godkändes 30.8.2012. Genom principbeslutet samordnas olika former för nyttjande av myr- och torvmarker och miljöskydd, så att man kan dra en avsevärd samhällelig, ekonomisk och ekologisk nytta av dem. Genomförandet av principbeslutet har inletts i stor utsträckning inom olika sektorer. (JSM, ANM, MM)

Restaureringsstrategin för vattendrag blev färdig i början av 2012. En strategi för skydd och restaurering av små vattendrag ska färdigställas år 2014. (MM, JSM)

I regeringsprogrammet har det tagits som ett strategiskt mål för Finlands jordbruksproduktion att få närmatens och den ekologiska matens andel att vända uppåt. Regeringens program för utveckling av ekobranschen och regeringens program för närmat godkändes som statsrådets principbeslut 16.5.2013. (JSM, MM, SHM, ANM, FM, UM och UKM).

Förslaget till nationell fiskvägsstrategi av en utvecklingsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet blev färdigt i december 2011. Strategiförslaget har som mål att öka livskraften hos bestånden av vandringsfisk. Med hjälp av strategin förflyttas tyngdpunkten i vården av fiskresurserna från odlingar till att upprätthålla och återställa den naturliga fortplantningscykeln för fisk. Statsrådets principbeslut om en nationell fiskvägsstrategi godkändes i mars 2012. (JSM)

Strategin för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden För naturen till nytta för människan godkändes genom statsrådets principbeslut december 2012. Strategins huvudsakliga mål är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i Finland senast 2020. I strategins fem mål betonas att naturfrågor ska genomsyra hela samhället, att nya aktörer ska fås med i arbetet för naturen, beslutsfattande som baserar sig på gedigen forskningsdata samt Finlands ansvar för världsnaturen som en del av den internationella gemenskapen. Särskild vikt fästs vid hållbar användning av naturresurser. (MM)

I syfte att utveckla finansmarknaden, trygga tillväxtfinansieringen för företag, göra regleringen av kapitalmarknaden tydligare, öka stabiliteten och transparensen och stödja Finlands internationella konkurrenskraft bereddes en nationell kapitalmarknadsstrategi (2012) tillsammans med centrala aktörer.

3. Inflytande i EU

Finland måste inta en synligare roll i utvecklingen av EU:s naturresurspolitik. Som stöd för inflytandet krävs dock en gemensam naturresursekonomisk agenda för inflytande i EU som är tydligare än den nuvarande.

Den nationella energi- och klimatstrategin uppdaterades i mars 2013. (ANM)

Finland har förhandlat med kommissionen för att få kompensation för de extra kostnader som beslutet om skogssänkor, fattat på klimatmötet i Durban, medför för Finland. Förhandlingar med kommissionen fördes intensivt under 2013. I januari 2014 lämnades ett förslag om att reservenheter på kommissionens konto ska överföras till Finland och förslaget antogs enhälligt vid klimatförändringskommitténs omröstning i mars. Härnäst bereds en tidtabell för överföring och användning av enheterna som ett led i Kyotos andra åtagandeperiod. (MM, JSM)

Finland medverkade aktivt i beredningen av EU:s finansieringsperiod 2014–2020. Sådana teman som EU dragit upp riktlinjer för och som stöder riktlinjerna i naturresursredogörelsen är främjande av smart tillväxt samt hållbar utveckling av miljön. Av finansieringen under strukturfondsperioden används en fjärdedel för att främja en koldioxidsnål utveckling i samhället. (ANM, MM)

EU gav hösten 2011 en färdplan för resurseffektivitet, där målet är att använda naturresurser (naturkapital och ekosystemtjänster) på ett effektivare sätt, att säkerställa naturresursernas hållbarhet och att på lång sikt helt separera den ekonomiska tillväxten från den ökade användningen av naturresurser. Enligt initiativet ska resurseffektivitetsaspekterna inkluderas i planeringsterminen för EU:s ekonomiska politik fr.o.m. 2012. Medlemsländerna ska inkludera nationella strategier för resurseffektivitet i de nationella tillväxt- och sysselsättningsprogrammen fram till 2013. (MM, ANM)

Finland är aktivt i främjandet av genomförandet av EU:s nya skogsstrategi i olika EU-sammanhang och i beaktandet av strategin som ett led i planeringen av EU:s olika politikområden. Målet är en helhetsbetonad granskning av EU-initiativ som har konsekvenser för skogar. (JSM)

Finland främjar aktivt genomförandet av EU:s strategi för att skydda vattenresurserna. Centrala insatsområden är åtgärder som behövs för att uppnå ett gott tillstånd för alla vatten, hållbar användning av vattenresurser samt hantering av risker med anknytning till vatten i hela EU. Dessutom fästs vikt vid att vattenpolitiken ska samordnas bättre än för närvarande med andra av EU:s politikområden, såsom jordbruks-, trafik- samt region- och strukturpolitiken. Processen stöder också

beredningen av Finlands förvaltningsplaner för vattenvård samt planer för hantering av översvämningsrisker, vilka sträcker sig till år 2021. (MM, JSM, ANM, KM)

Finland deltar aktivt i beredningen av ett juridiskt bindande skogsavtal för Europa med målsättningen att få ett geografiskt täckande skogsavtal där även Ryssland är med. Ordföranden för förhandlingskommittén, som ledde beredningen, var från Finland. Det är också viktigt att ett eventuellt avtal har koppling till FN, eftersom avtalet kan tänkas tjäna som exempel för avtalspraxis i olika världsdelar. (JSM)

Finland har påverkat innehållet i EU:s strategiska genomförandeprogram EIP (European Innovation Partnership) för råvaror, som startade år 2013, och fortsätter sin aktiva roll i genomförandet av programmet. EIP för råvaror syftar till att minska EU:s beroende av exporterade råvaror, utveckla ersättande råvaror, utveckla EU till en pionjär när det gäller råvaror och minska de negativa miljökonsekvenserna. När det gäller teknik utvecklas malmetningen, processtekniken samt återvinningen av och återvinningsbarheten för råvaror. Dessutom satsas det särskilt på ersättbarhet av kritiska råvaror och forskning som gäller alternativa material. Å andra sidan utvecklas också regleringen, kompetensen och infrastrukturen när det gäller råvaror och återvinning.

I fråga om mineralsektorn ökar Finland ytterligare sitt aktiva inflytande på EU-nivå.

4. Global naturresurspolitik

Många utmaningar som hänför sig till naturresurserna är globala. Därför krävs det globala insatser för att hitta lösningar på utmaningarna. Finland kan vara en ansvarsfull föregångare i detta.

Man satsar på att främja den finländska kompetensen och exporten inom vattensektorn. Olika ministerier, forskningsinstitut och Finlands vattenforum har en central roll i produktionen av innehåll och främjandet av export. Arbetet främjar målet i regeringsprogrammet om att cleantech-verksamheten ska vara ett prioritetsområde inom näringspolitiken. (ANM, UM, MM, JSM)

Finland deltog i FN:s Rio+20-konferens i juni 2012. Konferensen tillförde nytt innehåll i främjandet och den globala hanteringen av hållbar utveckling, och även praktisknära verktyg för att främja hållbar utveckling och grön ekonomi. Ett av Finlands spetsteman i förberedelserna inför Rio +20 var vatten. (UM, MM, JSM, SHM)

Besluten i slutdokumentet för Rio+20 har börjat verkställas. En av de mest centrala påbörjade processerna är utarbetandet av globala mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals; SDGs). Avsikten är att de nya målen godkänns på FN:s generallmöte hösten 2015 som ett led i det omfattande Post-2015 ramverket. Naturresursfrågor kommer med stor sannolikhet att vara ett centralt tema, för eliminering av fattigdom förutsätter hållbar användning, vård och skydd av naturresurser.

5. Naturresursekonomins kunskapsbehov

Å ena sidan finns det fortfarande inte till alla delar tillräckligt med kunskap om naturresurserna. Å andra sidan utgör förmedling av forskningsresultat och undvikande av överlappande forskning en utmaning. Dessutom bör man med hjälp av forskning och innovationer hitta sådana nya produkter och tjänster med anknytning till naturresurserna som även är internationellt efterfrågade. Det är viktigt att utveckla mätare för naturresursekonomin, men det är en utmanande uppgift. Man bör göra framsteg så att det kommer att finnas tillgång till indikatorer vid uppdateringen (2014) av naturresursredogörelsen. Dessutom bör indikatorerna, i den utsträckning det är möjligt, vara internationellt sett jämförbara.

LYNET:s forskningsprogram för klimatförändringen, bioekonomin, Östersjön, hållbar markanvändning, hållbara matsystem och geografisk information, tar fram kunskap, lösningar och tjänster för naturresursekonomins behov. För att öka det samhälleliga inflytandet av forskningsdata och för att sprida information har LYNET:s program ordnat flera seminarier och workshopar samt publicerat allmänna och tidningsartiklar. I samband med utvidgningen av LYNET omvärderas tyngdpunkterna i forskningen och programmens teman, med beaktande av det strategiska arbete som utförts inom bio-, mineral- och naturresursekonomin. Forskningssamarbetet med universitet konkretiseras i gemensamma forskningsprojekt och gemensamma tjänster/uppgifter och gemensam användning av forskningsinfrastrukturer. (MM, JSM)

Miljöministeriet tillsatte en oberoende klimatpanel den 1 december 2011. Panelen har till uppgift att ta fram tvärvetenskapliga råd som stöd för den nationella klimat- och energipolitiken. Experterna i gruppen representerar sakkunskap inom olika vetenskapsgrenar från olika forskningsinstitut och högskolor. Som medlemmar finns också naturresursexperter, bl.a. experter inom skogsbruk och jordbruk samt sakkunniga när det gäller livscykel- och miljökonsekvenserna av materialflöden. Klimatpanelen producerar olika översikter och utredningsprojekt som är viktiga med tanke på beredningen och verkställigheten av klimatpolitiken. Även teman som tangerar naturresurserna och stöder klimatpolitiken kan tas med på panelens arbetslista. (MM)

Statistikcentralen producerar ny statistik Materialflöden i samhällsekonomin. Dessutom finns indikatorer som åskådliggör förändringar i naturtillståndet och miljöns tillstånd under länkarna: Luonnontila.fi och Findikaattori.fi samt kriterierna och indikatorerna för hållbart skogsbruk² som reviderades år 2010 samt indikatorerna som beskriver jordbruket.

Finlands miljöcentral har utvecklat en på input-outputberäkning och livscykelanalys baserad modell för att bedöma miljökonsekvenserna och de ekonomiska konsekvenserna av materialflödena i samhällsekonomin (ENVIMAT). Modellen producerar ny slags kunskap om miljö-, kostnads- och sysselsättningsaspekter vid olika förändringar som stöd för politiken. Modellen kan utnyttjas i scenarioarbetet

och med hjälp av den har man bl.a. bedömt hur användningen av naturresurser och växthusgasutsläppen utvecklas i den finländska ekonomin. Samtidigt har man utvärderat vilka fördelar som kan uppnås på samhällsekonomisk skala, om näringslivet och konsumenterna i större grad än för närvarande övergår till handlingsmodeller, produktdesign och produktionsprocesser som siktar till resurssnålhet.

Utöver ENVIMAT utvecklas regionala handlingsmodeller som hjälper med att identifiera resursflöden ur perspektivet för förbättring av den regionala ekonomin.

Utgångspunkten för kompetenscentrumverksamheten under programperioden 2007-2013 var samarbete mellan forskningsinstitut, högskolor, teknologicentraler, näringslivet och olika finansiärer inom utvalda kompetensområden. Programmet genomfördes av 13 nationella kompetenskluster med 4-7 regionala kompetenscentra i vardera. Programmet reviderades och blev INKA-programmet (Innovativa städer) för den nya programperioden som inleddes 2014. Med tanke på naturresursekonomin är de mest betydelsefulla huvudtemana bioekonomi (Joensuu, Jyväskylä, Seinäjoki), hållbara energilösningar (Vasa, Björneborg, Villmanstrand), smart stad och förnybar industri (Tammerfors, Lahtis, Uleåborg, huvudstadsregionen, Åbo). Inom regionala pilotprojekt i städernas tillväxtavtal under temat Hållbar användning av naturresurser (Joensuu, Jyväskylä, Uleåborg, Seinäjoki och Lahtis) samt temat Smart och grön tillväxt i städerna (Kauhajoki och Kurikka) och temat Arktiskt läge (Kemi) främjas dessutom finnandet av lokala lösningar. (ANM)

Metsäklusteri Oy, som ägs av företagen i det finländska skogsklustret, forskningsinstitut och universitet, utvidgade sin verksamhet från forskning inom skogsindustri till att omfatta också andra områden inom bioekonomin och blev Finnish Bioeconomy Cluster FIBIC Oy. FIBIC är en av Finlands sex koncentrationer av strategisk spetskompetens. FIBIC har till uppgift att tätare koppla samman de olika sektorerna inom bioekonomi och ge upphov till ett sådant samarbete mellan dem som skapar en långvarig konkurrensfördel via exportdugliga produkt-, tjänste- och processinnovationer. (ANM, JSM)

Finlands Akademi utlyste i april 2012 finansiering för forskning inom de strategiska centrens ämnesområden med det omfattande temat nya kemikalier, material och produktionsteknologier för bioekonomi som baserar sig på innovativ användning av skogsbiomassa. Genom finansieringen stärks den vetenskapliga forskningen vid de strategiska centren för vetenskap, teknologi och innovation och stöds centrens, universitetens och forskningsinstitutens samarbete. (UKM, ANM, JSM)

Skogsforskningsinstitutet (Metla) reviderade sin strategi år 2011. Enligt strategin främjar Metla konkurrenskraften för skogsbaserad näringsverksamhet samt stöder den regionala utvecklingen. Metlas kompetens och tjänster används nationellt och internationellt för att främja bioekonomi. Metlas forskning utformar sig via forskningsprogram (bland annat för välfärd från skogen, förnybara värdekedjor för träprodukter, prognostisering av skogsbranschens framtid samt forskningsprogrammet för energi som genomförs i samarbete med VTT samt

forsknings- och utvecklingsprogrammet för skogar och vatten). I form av LYNET-samarbete koncentreras forskning på bioekonomi, klimatförändringen, hållbar markanvändning samt Östersjön. (JSM)

Tekes har startat Green Mining-programmet (2011-2016). Programmet syftar till att utöver den traditionella gruvdriften skapa ny affärsverksamhet som kräver specialkunskaper samt till att öka antalet SMF-företag som riktar in sig på export inom mineralklustret. Programmet fokuserar på två temaområden nya mineralreserver samt omärkbar och smart gruva. Målet är att identifiera nya råvarureserver samt att främja material- och energieffektivitet i produktionen av mineraler. Centralt är att minimera skadorna för miljön och samhällena i hela verksamhetskedjan. Även arbetet inom gruvsektorn utvecklas genom att det skapas nya arbetsmetoder och tillvägagångssätt.

Sitra stöder företagen inom gruvdrift och deras intressentgrupper med att skapa ett nätverk för hållbar gruvdrift. Nätverket har till uppgift att utveckla sådana handlingsmodeller för hållbar utveckling, indikatorer för mätning samt utvärdering som rekommenderas för finländska gruvor och som är internationellt sett förenliga.

UUMA 2, dvs. ett projektprogram för återvinning i markbyggnad för 2013-2018 pågår. Det är en fortsättning på ett program som genomfördes 2005-2010, där man utvecklar användningen av jordmaterial av dålig kvalitet, förorenad mark och biprodukter från industrin. Projektet har som mål att främja användningen av sådant naturmaterial och ersättande material som leder till så ekoeffektiva och livscykeleconomiska strukturer som möjligt, minska användningen av berg- och grusmaterial i markbyggnaden och ta fram kunskap för att utveckla miljölagstiftningen, för att den ska stödja ekoeffektivt markbyggnad som baserar sig på återvinning. I projektet deltar bl.a. Trafikverket, Ramboll, miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, Motiva, företrädare för industriförbund, företag samt kommuner och universitet. (MM)

Inom resurseffektiviteten behövs ett regionalt angreppssätt, där lokala särdrag (ekonomi, naturresurser, know-how) bättre kan beaktas. Finlands miljöcentral bereder i samarbete med olika regionala aktörer ett omfattande projekt som integrerats i EU:s LIFE-program. Projektets centrala mål kommer att vara regional resurseffektivitet. Avsikten är att förena målen för olika nationella finansiärer (bl.a. Tekes, SITRA) och EU-finansieringsformer (bl.a. LIFE, ERUF) i ett och samma integrerade storprojekt. Också ovan nämnda UUMA2-program torde delta i projektet.

En forskningsprofessur i naturresursrätt har inrättats vid Lapplands universitet. (ERUF samt GTK, Metla och LaY-finansiering)

Vid Uleåborgs universitet ska inrättas en fakultet för gruvbranschen hösten 2014.

6. Material- och energieffektivitet

Det finns flera orsaker till att använda naturresurser på ett effektivare sätt än för närvarande. Energieffektivitet har sedan energikrisen på 1970-talet varit ett viktigt

verksamhetsområde i Finland, trots det fästs hela tiden allt mer vikt vid effektivitet i energiförbrukningen. Under de senaste åren har man i ökande grad och på olika sätt också satsat på effektivisering av materialanvändningen och återvinning.

I slutet av 2013 utarbetades ett nationellt program för materialeffektivitet och hållbart utnyttjande av naturresurser. Dessutom utreddes möjligheterna att mäta dessa och utveckla utvärderingen. (ANM, MM)

Åtgärdsprogrammet för främjande av materialeffektiviteten vid byggande, RAMATE, lämnade sin slutrapport i oktober 2013. Åtgärderna i slutrapporten börjar genomföras fr.o.m. 2014 med olika samarbetspartner. Husbyggnad är bland de största förbrukarna av naturresurser i Finland och återvinningsgraden för byggavfall är jämförelsevis låg i europeiskt avseende, så det återstår mycket att göra. (MM)

Programmet för återvinning av näringsämnen (RAKI) 2012–2015 syftar till effektiviserade åtgärder för att Skärgårdshavet ska vara i gott tillstånd fram till 2020. Dessutom har Finland för avsikt att bli ett exempelområde när det gäller återvinning av näringsämnen. Programmet baserar sig på Finlands regerings åtagande vid Östersjötoppmötet i februari 2010. Inom Raki-programmet pågår 20 projekt som gäller bl.a. återvinning av näringsämnen ut spillning, utnyttjande av åkerbiomassor, effektivisering av behandlingen av avloppsvatten i samhällena, utveckling av biogasverksverksamheten, utnyttjande av avfall och slam från industrin samt uppsamling av näringsämnen ur vattendrag. (MM)

Lantgårdars energieffektivitet främjas bland annat genom energirådgivning samt gårdsspecifika energiplaner. Kravet i det nya energieffektivitetsdirektivet och i lagen om energieffektivitet, som är under beredning, kommer att vara att alla näringssektorer fr.o.m. juni 2014 ska ha energiplan/energibesiktningstjänster till buds samt möjlighet att ansluta sig till energieffektivitetsavtal. Målet är att man under nästa programperiod inom jordbrukssektorn ska kunna erbjuda tjänster enligt energieffektivitetsdirektivet som en del av Fastlandsfinlands program för utveckling av landsbygden. För att säkerställa ett omfattande genomförande av åtgärder som främjar energieffektiviteten och produktionen av förnybar energi behövs det också ekonomiska incitament.

Centrala mål i beredningen av ett miljöstödsystem för jordbruket är effektiv och sparsam användning av växtnäring, främjande av odlingssätt som förebygger urlakning av näringsämnen, förbättrande av åtgärders effekter med hjälp av inriktning och därigenom en minskning av näringsbelastningen från jordbruket. Genom utvecklingsprogrammet främjas också användningen av organiska material i åkerbruk.

Centrala mål i beredningen år 2014 av miljöstödsystemet för jordbruket som inleds 2015 inom Fastlandsfinlands program för utveckling av landsbygden är effektiv och sparsam användning av växtnäring, främjande av odlingssätt som förebygger urlakning av näringsämnen, förbättrande av åtgärders effekter med hjälp av inriktning och därigenom en minskning av näringsbelastningen från jordbruket.

Genom utvecklingsprogrammet främjas också användningen av organiska material i åkerbruk.

Handlingsplanen för EU:s strategi för Östersjöområdet främjar bl.a. nya handlingsmodeller och ny teknik, till exempel utvecklas tillvaratagningen och återvinningen av jordbruksbaserad fosfor genom s.k. flaggskeppsinitiativ. (MM)

Sitras energiprogram, som avslutades år 2012, syftade till att minska energiförbrukningen och utsläppen i planeringen, genomförandet och restaureringen av byggda miljöer samt i fråga om samhällsmedlemmarnas energimedvetenhet och vardagliga val.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet effektiviseras åtgärderna för att främja energieffektivitet och energibesparing i enlighet med energi-effektivitetskommissionens förslag. (ANM)

Handlingsprogrammet Finland som pionjär inom hållbar utvinningsindustri blev färdigt i april 2013. Utvinningsindustrin ses som en möjlighet för Finland, förutsatt att den utvecklas på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt sett hållbart sätt. Handlingsprogrammet innehåller åtgärder av industrin i syfte att uppnå stöd från samhället för sin verksamhet. Förbättringar föreslås för förvaltningen, utbildningen och infrastrukturen. Dessutom föreslås ett aktivare och öppnare utbyte av kunskap och erfarenheter samt en kontinuerlig diskussion om genomförandet av åtgärdsprogrammet och utvecklingen inom branschen. (ANM, MM)

Sitra, Motiva, arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet startade i början av 2013 ett projekt för industriell symbios. Genom projektet söks en för Finland lämplig servicemodell med hjälp av vilken företag på ett tillförlitligt sätt kan söka råvaror och hitta partner för att kunna återvinna sina sidoströmmar. Industriell symbios stärker företagets konkurrenskraft och internationalisering samt främjar en kretsloppsekonomi där naturresurser används på ett hållbart sätt. Samtidigt bedöms möjligheterna och behovet att stödja kretsloppsekonomin med hjälp av en material- och naturresursbank, där aktörerna lätt hittar information om överskottsmaterial eller produkter. Projektet är ett av fem försöksprojekt i statsrådets framtidsredogörelse.

7. Hållbart utnyttjande av ekosystemtjänster

Naturresurs- och naturvårdspolitiken har traditionellt utvecklats separat från varandra. I och med politiken för hållbar utveckling och FN:s Millennieutvärdering, som utarbetades år 2005, har man dock mer än tidigare börjat lägga vikt vid nödvändigheten av fungerade ekosystem med mångfald och de fördelar ekosystemen producerar. Människans beroende av de råvaror och tjänster som ekosystemen producerar har identifierats i forskningen samt allt mer också i politiken och det praktiska beslutsfattandet.

Analyserna av ekosystemtjänsterna syftar till att sammanföra information om ekosystemens funktioner, stöd- och regleringstjänster, produktionstjänster, kulturella

tjänster samt naturens mångfald, för att det inbördes beroendet mellan tjänster ska kunna bedömas och den hållbara användningen hanteras.

Miljöministeriet tillsatte i juni 2013 en planeringsgrupp för ekosystemtjänster och biodiversitet. Gruppen har som mål att utforma en nationell handlingspolitik för temat ekosystemtjänster och naturens mångfald. Gruppen har till uppgift att bereda, följa upp och främja informationsutbytet om ekosystemtjänster samt förbättra samarbetet mellan olika myndigheter och forskningsinstitut i fråga om projekt som berör ekosystemtjänster. Gruppen samlar forskningsdata som hänför sig till temat och lyfter fram centrala slutsatser, lägger fram förslag om nya forsknings- och utredningsprojekt i samband med temat, följer aktivt den internationella verksamheten (bl.a. EU:s strategi för den biologiska mångfalden 2020) och deltar i beredningen av Finlands ståndpunkter för internationella möten samt främjar den privata sektorns deltagande i och förståelse för ekosystemtjänster.

År 2013 färdigställdes eller pågick i Finland 41 forskningsprojekt som gällde värdering av ekosystemtjänster. Projektgenomförare var bl.a. Finlands Akademi, ministerier (MM, JSM), stiftelser samt Europeiska unionen. Samordnare var Finlands miljöcentral, MTT, Metla, RKTL, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut, Meteorologiska institutet samt flera universitet. Exempel på dessa projekt är det nordiska och nationella TEEB (the Economics of Ecosystems and Biodiversity) projektet, Maj och Tor Nesslings stiftelses syntesprojekt samt ett projekt som utvecklar indikatorer för ekosystemtjänster (FESSI).

Utöver framtagningen av kunskap bör man också stärka dialogen mellan vetenskap och politik, för att den framtagna kunskapen bättre fås i bruk. Dessutom bör kunskapen om naturens mångfald och ekosystemtjänsterna bättre kopplas med de olika politiksektorerna. Den mellanstatliga panelen IPBES utarbetar globala, regionala och vid behov delområdesspecifika vetenskapliga utvärderingar och temarapporter om tillståndet för, hoten mot och en hållbar användning av den biologiska mångfalden på jorden speciellt ur perspektivet för människors välfärd. De första temarapporterna kommer att gälla pollinerare och matproduktion, utarmning och restaurering av jordmånen, skadliga främmande arter samt skydd och hållbar användning av naturens mångfald. Den finländska tvärvetenskapliga forskningskompetensens delaktighet i den internationella IPBES-panelens arbete bör säkerställas (den ovan nämnda planeringsgruppen för ekosystemtjänster och biodiversitet främjar denna fråga).

8. Författningar, förvaltningspraxis och tillståndprocesser

Det sägs ofta att lagstiftningsmässiga och förvaltningsförfaranderelaterade hinder försvårar eller åtminstone saktar ned utvecklingen av en hållbar naturresursekonomi och materialcirkulation. Handläggningstiderna för olika tillstånd bör förkortas

och tillståndprocesserna bör även annars utvecklas. Sådana åtgärder är också kostnadseffektiva.

Totalrevideringen av skogslagstiftningen, som färdigställdes år 2013, har som mål att stärka skogsbrukets och skogsindustrins ekonomiska verksamhetsgrund, som tryggar såväl naturens mångfald som fördelarna för samhällsekonomin, dem som använder trä och skogsägarna. Genom revideringen främjas hållbar skogsvård som är mångsidigare än för närvarande samt förnyande av skogar. (JSM)

Regeringen lämnade i december 2013 en proposition med förslag till ny miljöskyddslag (RP 214/2013). Förslaget syftar till att effektivisera tillstånds- och kontrollsystemet för miljöskydd genom att göra systemet mer planmässigt och riskbaserat. Förslaget förbättrar och harmoniserar också kraven på bästa tillgängliga teknik som tryggar miljöns tillstånd och möjliggör ett allt bättre beaktande av betydelsefulla naturvärden i prövningen av miljötillstånd när det gäller torvutvinning. Samtidigt blir tillsynen över miljötillstånd delvis avgiftsbelagd. De inkomster i form av avgifter som fås av övervakningen ska hos staten till fullt belopp användas för att öka resurserna för övervakningen. Handläggningen av ansökningar om tillstånd och informationsförmedlingen om ansökningar ska effektiviseras genom att man inför elektroniska förfaranden.

Stöd som är skadliga för miljön kartlades i maj 2013 och ominriktningen av stöd bereds som en del av regeringens strukturpolitiska program. Tyngdpunkten i beskattningen förflyttas från sådan beskattning av arbete och företagande som utgör ett hinder för tillväxt mot miljö- och hälsobaserad beskattning. (FM, MM)

En rapport om bästa miljöpraxis inom metallgruvdrift, Metallikaivostoiminnan parhaat ympäristökäytännöt, gavs ut i början av 2012. Rapporten har också översatts till engelska och ryska.

En bedömning av marktäktslagstiftningens funktion blev färdig år 2013. Miljöministeriet har som en del av revideringen av miljöskyddslagen inlett ett projekt för att samordna tillståndsförfarandena i marktäkts-, miljöskydds- och vattenlagen.

Den nya vattenlagen (i kraft 1.1.2012) skapar klarhet i och moderniserar bestämmelserna om användning av vattenområden och vattenresurser. (JM, JSM, MM)

Den nya gruvlagen (i kraft 1.7.2011) moderniserar den lagstiftning som tryggar gruvdrift och malmletning. Vid tillståndsprövningen görs en helhetsbetonad granskning med beaktande av ställningen för fastighetsägarna och enskilda som blir utsatta för skada, verksamhetens konsekvenser för miljön, landskapet, markanvändningen och säkerheten, hushållning med naturresurser och naturvård, strålsäkerhet samt samordning av användningen av olika områden. Gruvlagens funktion kommer att bedömas, när det finns tillräcklig erfarenhet av tillämpningen av lagen på malmletning och gruvtillstånd. (ANM)

I överensstämmelse med regeringsprogrammet har Tukes resurser för att påskynda tillståndshandläggningen ökat. (ANM)

Arbets- och näringsministeriet publicerade år 2007 en guide om utvinning av mineraliska naturresurser, *Malminetsintä ja kaivostoiminta luonnonsuojelualueilla sekä saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella*". På grund av flera ändringar i lagstiftningen uppdateras guiden och den reviderade guiden ska publiceras våren 2014. (ANM, MM)

Arbets- och näringsministeriet publicerade år 1999 guiden *Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn opas kaivoshankkeisiin*". Ändringar i lagstiftningen samt praktiska erfarenheter av MKB-förfarandet styr revideringen av guiden som påbörjades i början av 2013. Den nya guiden färdigställs före utgången av 2014. (ANM, MM)

Lagstiftningen om finansiering av hållbart skogsbruk inriktas på ett mer kostnadseffektivt sätt ur perspektivet hållbar vård och användning av skogar. Under 2012 bereds de mest brådskande ändringarna i lagstiftningen. Dessutom inleds en mer omfattande beredning av lagstiftning för EU:s nästa finansieringsperiod. I beredningen fäster man bl.a. uppmärksamhet vid främjande av bioekonomi. (JSM)

Fastställandet av hållbarhetskriterier för biomassa och energived och lagstiftningsarbetet i samband med det försätter. (ANM)

Regeringens proposition med förslag till totalrevidering av lagen om fiske ska överlämnas under 2014. Totalrevideringen syftar till att arrangera fisket och vården av fiskbeståndet på ett hållbart sätt genom bevarande av naturens mångfald, så att man samtidigt skapar förutsättningar för näringar som har samband med fiske och för fiskehobbyn. (JSM)

Ett identifierat hinder för utnyttjande av naturresurser är NIMBY-fenomenet (not-in-my-backyard) När det gäller projekt som väcker NIMBY-fenomenet har Sitra prövat nya slags beslutsfattandeprocesser, som möjliggör mer uppbyggande växelverkan mellan företagen, förvaltningen och de lokala gemenskaperna.

9. Planering av markanvändningen

I planeringen av markanvändningen är ett centralt mål att skapa förutsättningar för hållbart utnyttjande av naturresurser och trygga tillgången samt anvisa de logistik- och infrastrukturlösningar som naturresursekonomin kräver. Miljöministeriet har för avsikt att med sin verksamhet främja uppkomsten av sådana logistik- och infrastrukturlösningar som är viktiga med tanke på en hållbar naturresursekonomi samt samordningen av olika former av markanvändning, särskilt i styrningen av landskapsplanläggningen.

Långsiktigt utnyttjande av naturresurser beaktas i de riksomfattande målen för områdesanvändning och förverkligandet av målen främjas som en del av planeringen av områdesanvändningen på alla planläggningsnivåer. Detta förutsätter noggrannare regional kunskap än för närvarande, i synnerhet om de geologiska (mineraler, stenmaterial, torv) naturresurserna i vårt land och av utnyttjandepotentialen för dessa. (MM)

Sitra, miljöministeriet och Aalto-universitet har tillsammans utvecklat planläggning som beaktar klimatkonsekvenserna.

10. Riskfinansiering och företagsfinansiering

Ur näringslivets perspektiv erbjuder naturresurserna många nya möjligheter, men även ekonomiska, teknologiska och andra affärsrisker. Detta gäller i synnerhet produkter med högt mervärde. Genom att inrikta offentlig finansiering på potentiella företagsprojekt är det möjligt att skapa ny och internationellt sett konkurrenskraftig affärsverksamhet.

För att främja inhemskt ägande inom gruvdrift och snabbare gruvprojekt kapitaliserades Finlands Industriinvestering Ab (Tesi) med 30 MEUR år 2012. Pengarna är särskilt öronmärkta för investeringar inom utvinningssektorn. Dessutom fortsätter Tesi i övrigt sitt investeringsprogram för gruvsektorn. Dessutom har Tesi fått ytterligare 30 MEUR för företag inom cleantech och bioekonomi.

I Finnveras resultatstyrning har sedan 2013 beaktats ren energi och cleantech som insatsområden för finansiering. Man har börjat följa upp finansieringen.

I programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013 ingår EU-medfinansierade åtgärder, med hjälp av vilka företagsverksamheten på landsbygden stöds i fråga om flerbranschgårdar och andra företag på landsbygden. I syfte att göra näringsverksamheten på landsbygden mångsidigare, inriktar jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde årligen över 50 miljoner euro i form av utvecklings- och investeringsstöd för företag samt utvecklingsprojekt för näringar till utgången av perioden 2007–2013. Stödet för ekonomisk utveckling och förnyelse fortsätter även under perioden 2014–2020.

Finansiering via programmet för utveckling av landsbygden har under den pågående programperioden i betydande grad inriktats på investeringar i förädling av jordbruksprodukter samt investeringar i och utveckling av företag som framställer livsmedel. Lantgårdarna och mikroföretagen på landsbygden spelar en viktig roll, när det gäller att förädla ekologiska råvaror och andra närråvaror till livsmedel samt som en del av restaurangtjänsterna i samband med turism. Utvecklingsprojekten för näringar effektiviserar produktutvecklingen och även utvecklingen av närmatskedjor och logistiklösningar genom att förbättra verksamhetsförutsättningarna för livsmedelsbranschen. I beredningen av programmet för perioden 2014–2020 möjliggör EU-lagstiftningen även användningen av närmat och möjligheterna att utveckla närmaten bättre än för närvarande. Motsvarande verksamhet kommer att fortsätta med medfinansiering från EU:s landsbygdsfond. (JSM)

Finansieringen via programmet för utveckling av landsbygden stöder på ett mångsidigt sätt olika branscher, såsom turism, och de därmed sammanhängande hotell- och restaurangtjänsterna, kulturtjänsterna samt andra rekreationstjänster. Samtidigt stöder finansieringen genomförandet av strategin för turistbranschen. Ny tillväxt och utveckling som stöder sysselsättningen förekommer i synnerhet inom social- och hälsovårdstjänsterna. Även GreenCare och Social Farming är

branscher under utveckling, där de centrala faktorerna som bidrar till välbefinnande är utrymmet, naturen, tystnaden och landskapet. (JSM)

I uppkomsten av välfärd betonas rollen av immateriella välfärdsfaktorer vid sidan av de materiella faktorerna. Naturens hälso- och välfärdsfrämjande effekter kan utnyttjas i utvecklingen av nya tjänster, ny affärsverksamhet, nya näringar och byggda miljöer. Sådana källor till välbefinnande och livskraft som naturmiljöer möjliggör bör på ett allt bättre sätt göras tillgängliga för finländare, föras nära finländarnas vardag och upplevelse av välbefinnande. I samband med genomförandet av bioekonomistrategin startas försök och utvecklas handlingsmodeller för främjande av immateriell värdeskapning, ekologiskt hållbar näringsverksamhet och en god livsmiljö. Möjligheterna inom serviceverksamhet som baserar sig på naturvärden (välbefinnande, hälsa, turism) kartläggs på rikstäckande nivå. (ANM, MM, JSM)

Både under den pågående och under den kommande EU-programperioden är ett affärsverksamhetsområde som är viktigt med tanke på bioekonomi produktion och förädling av bioenergiråvaror som baserar sig på skogs- och åkerbiomassor samt småskalig och effektiv energiproduktion som baserar sig på dessa eller andra förnybara energikällor, såväl som nya innovativa lösningar för att dra nytta av lokala och regionala resurser. Finansieringen stöder både energiproduktionen och även utvecklingen av hela branschen och kompetensen samt sysselsättningen på landsbygden. Samtidigt förbättrar stödet för utveckling och utbildning företagarnas och odlarnas energikunskap och främjar energieffektiviteten. Under perioden 2014–2020 kommer man att fortsätta och stärka motsvarande verksamhet med medfinansiering från EU:s landsbygdsfond. (JSM)

I genomförandet av Nationella skogsprogrammet 2015 ser man till att finansieringsinstrumenten för mångsidig skogsbaserad företagsverksamhet utvecklas och söker modeller för finansiering av nya investeringar, inkl. utnyttjande av utländsk finansiering. (JSM, ANM, MM, UKM, KM, FM)

Vattendjurs och vattenväxters uppväxthastighet och produktionspotential är mångdubbla jämfört med växtersom odlas och djursom uppföds på land. Vattenbrukets betydelse i livsmedelsförsörjningen har stärkts snabbt och vattenbruket anses i allmänhet vara en av de mest potentiella och hållbara metoderna att producera djurprotein för befolkningen som ökar snabbt. På motsvarande sätt ställs stora förväntningar på algodling, t.ex. ur energiproduktionens perspektiv. Internationellt är Finland en s.k. stormakt i fråga om blå biomassor och i synnerhet sötvatten. Vatten- och fiskresurserna och vattenbruket samt därmed sammanhängande produkter, tekniker och möjligheter till export av kompetens har betydande tillväxtpotential. Dessutom är tillvaratagandet av vattenområden och fiskresurser inom turism och ökning av områdenas attraktionskraft ännu på många ställen outvecklat. Det operativa programmet för Europeiska havs- och fiskerifonden främjar förnyelse och förbättrad konkurrenskraft inom fiskeri samt tillvaratagande av ovan nämnda möjligheter under programperioden 2014–2020. (JSM, ANM)

Naturresurser och hållbar ekonomi är prioriteringar i Tekes nya strategi. Tekes är en betydande finansiär av naturresursekonomin (energi- och miljötemanas andel av den totala finansieringen var nästan 40 %, 245 milj. euro, år 2010). Den viktigaste målgruppen är små och medelstora företag som söker tillväxt genom internationalisering. Hållbar användning av energi och naturresurser samt mångsidigt och ansvarsfullt utnyttjande av förnybara naturresurser blir viktiga konkurrensfaktorer för företag i en hållbar ekonomi och erbjuder mångsidiga möjligheter till affärsverksamhet. Målsättningen med Green Mining-programmet Huomaamaton ja älykäs kaivos 2011-2016 är att fram till 2020 få Finland till en föregångare när det gäller ekoeffektivitet.

Under 2012 reviderades Sitras strategi och handlingsmodell så att man i stället för separata program koncentrerar sig på tre temaområden. Ett av Sitras tre temaområden är ett resurssmart och koldioxidneutralt samhälle.

Miljöministeriet startade verksamheten i Finlands Business & Biodiversity-nätverk.

11. Decentraliserade modeller för SMF-produktion

Eftersom naturresurserna är områdesbundna och lokala, är det naturligt att även lokal, decentraliserad SMF-produktion byggs upp kring dem. En särskild utmaning när det gäller att stärka kompetensen och konkurrenskraften är att få SMF-affärsverksamheten inom naturresurssektorn kopplad till öppna innovationsmiljöer samt till det nationella innovationssystemet.

Matsektorns konkurrenskraft och samarbete utvecklas. Riktlinjerna i den nationella matstrategin och den matpolitiska redogörelsen genomförs. Kärnåtgärder är bland annat att trygga lönsamheten och konkurrenskraften för den finländska matkedjan i den nya omvärld som klimatförändringen och den globala konkurrensen medfört, att stödja i synnerhet samarbetet med små och medelstora företag samt att skapa ett verifierat spårbarhets- och ansvarssystem för den finländska matkedjan. (JSM)

Spårbarhets- och ansvarssystemet för primärproduktion inom grisköttssektorn har fått nationellt godkännande. Skapandet av ett sådant system för vegetabiliska sektorn har redan kommit långt. Arbetet har också påbörjats inom spannmåls- och nötköttssektorerna och ska startas inom fjäderfäköttssektorn. Delegationen för livsmedelskedjan samordnar för sin del frågor som gäller matpolitik.

Regeringens program för utveckling av ekobranschen och målen för utvecklingen fram till år 2020 (statsrådets principbeslut 16.5.2013) innehåller tre mål: Den ekologiska produktionen ökas så att den motsvarar efterfrågan, sortimentet av ekologiska livsmedel utökas och tillgången till ekomat förbättras både via detaljhandeln och via yrkesköken. Produktionsvolymerna för vissa ekologiska produkter är små och då koncentreras tillverkningsen till små företag och produkterna marknadsförs oftast via korta utbudskedjor till närområdet. I och med att produktionen ökar, som det skett i fråga om spannmålsprodukter, exporteras en del av produktionen.

Närmatsprogrammet syftar till att göra produktionen mångsidigare, höja produkternas förädlingsvärde, utveckla lagstiftningen och rådgivningen inom området, förbättra tillgången till närmat inom offentlig upphandling genom att upphandlingskompetensen förbättras, förbättra primärproduktionens möjligheter, utveckla samarbetet inom sektorn och höja anseendet för mat och dem som tillreder mat. I programmet definierades närmat som lokal mat, producerad och förädlad inom ett område som ungefär motsvarar ett landskap. I synnerhet via Fastlandsfinlands program för utveckling av landsbygden har man finansierat många utvecklingsåtgärder där lokala produktions-, förädlings-, marknadsförings- och logistikmodeller utvecklats. Inom projekten har också utvecklats nya produkter av livsmedelsindustrins sidoströmmar.

I syfte att främja decentraliserad produktion och användning av främst träbaserad förnybar energi, har jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde årligen inriktat finansiering i form av utvecklings- och investeringsstöd för företag samt utvecklingsprojekt för näringar till utgången av perioden 2007–2013. Möjligheterna med decentraliserad energiproduktion, småskaliga energilösningar och -mikronätverk samt andra effektiva lokala och regionala lösningsmodeller även i företag kopplas till resurseffektivitetsmålen i den kommande programperioden för programmet för utveckling av landsbygden och till grön ekonomi. Under perioden 2014–2020 fortsätts och stärks motsvarande verksamhet genom medel ur EU:s landsbygdsfond och nationella medel.

Inom bioekonomi lönar det sig att hålla energiproduktionen och matproduktionen nära varandra och nära marknaden, för att miljönyttan och den ekonomiska nyttan ska vara som störst. I utvecklingen av bioekonomi stävar även Sitra efter att främja uppkomsten av resurssmarta närlösningar. För att möjliggöra sådana lösningar utvecklas bl.a. handlingsmodellen för resurssmarthet som baserar sig på identifiering av regionala resursflöden. Dessutom utvecklas handlingsmodeller och finansieringsmekanismer som möjliggör hållbar affärsverksamhet. Lokala försök kommer att ha en central roll i utvecklingen.

12. Integrering och vardagliga lösningar

Framtiden för användningen av naturresurser avgörs i stor utsträckning genom de vardagliga valen. Därför måste konsumenterna få tillräckligt mycket information och ekonomiska incitament som stöd för material- och energieffektiva val.

Miljöministeriet och arbets- och näringsministeriet beredde i samarbete med andra ministerier, forskningsinstitut samt företrädare för Sitra och Tekes en uppdatering av programmet för hållbar konsumtion och produktion (KULTU). I juni 2013 fattade statsrådet utgående från programmet principbesluten *Smartare konsumtion samt Främjande av hållbara miljö- och energilösningar (cleantech-lösningar) i offentlig upphandling*. Målen är bl.a. att med hjälp av ekonomisk styrning,

offentlig upphandling, ansvarssystem samt annan styrning stödja spridningen av koldioxidsnåla och resurssmarta löningar i kommuner, företag och hushåll.

Som ett led i genomförande av KULTU-programmet finansierar miljöministeriet åtta projektet, där man prövar ekoeffektiva lösningar i boende, trafik och måltider. I försöksprojekten deltar kommuner, företag och forskningsorganisationer. En del av projekten genomförs i de s.k. HINKU-kommunerna (koldioxidneutrala kommuner), som försöker minska växthusgasutsläppen med 80 procent fram till 2030. Avsikten är också att utifrån erfarenheterna av försöken bedöma behovet att utveckla nya styrmetoder eller ändra de nuvarande. Dessutom har man för avsikt att sprida de goda resultaten av försöken.

Bilaga 4

Beredningsgrupp för redogörelsen

Styrgrupp:

Erkki Virtanen, kanslichef, arbets- och näringsministeriet
Hannele Pokka, kanslichef, miljöministeriet
Jaana Husu-Kallio, kanslichef, jord- och skogsbruksministeriet

Sekretariat:

Mika Honkanen, arbets- och näringsministeriet
Riikka Aaltonen, arbets- och näringsministeriet
Tarja Haaranen och **Merja Saarnilehto**, miljöministeriet
Jaana Kaipainen, jord- och skogsbruksministeriet
Saku Vuori och **Pekka Nurmi**, GTK
Jukka Noponen, Sitra

Andra sakkunniga som gett stöd i arbetet:

Erja Fagerlund, arbets- och näringsministeriet
Juho Korteniemi, arbets- och näringsministeriet
Taina Nikula, miljöministeriet

Bilaga 5

Definitioner av centrala begrepp

Biodiversitet	Med biodiversitet dvs. biologisk mångfald avses mångfalden hos de olika delfaktorerna i den organiska (levande) naturen (t.ex. växter, djur, genreserver, livsmiljöer och ekosystem). I vid bemärkelse omfattar begreppet biodiversitet allt liv på jorden.
Biodiversitetskonventionen	FN:s konvention om biologisk mångfald behandlar bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden och dess ekonomiska nytta för mänskligheten samt en rättvis fördelning av denna nytta.
Bioekonomi	Med bioekonomi avses en ekonomi som använder förnybara naturresurser för produktionen av föda, energi, produkter och tjänster. Bioekonomin minskar beroendet av fossila naturresurser, förebygger utarmning av ekosystem samt skapar ny ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen enligt principerna för en hållbar utveckling.
Biosystem	En funktionell helhet i den organiska naturen.
Ekosystem	En funktionell helhet (biosystem + geosystem) som bildas av organismer och oorganiska (icke levande) miljöfaktorer inom ett till sin natur ganska enhetligt område, som även omfattar naturens processer (t.ex. fortplantning, tillväxt, succession, förmultning, erosion, vulkanisk verksamhet, kontinentaldrift osv.). Ett ekosystem innefattar även alla delfaktorer av biodiversitet och geodiversitet.
Ekosystemtjänster	Ekosystemtjänster (biosystemtjänster + geosystemtjänster) avser all materiell och immateriell nytta som människan får av naturen. Mänsklighetens liv och välfärd samt tillgången på ekosystemtjänster baserar sig på naturens mångfald och de verksamheter som den upprätthåller.

Geodiversitet	Med geodiversitet dvs. geologisk mångfald avses variation i berggrunden, jordmånen, markytans former och de därmed sammanhängande processerna, som till exempel uttrycks av bergarter, mineraler, stenmaterial, torv, åsar, bergblottningar, dyner och moränbildningar. Geologiska processer är till exempel erosion, sedimentering, vulkanisk verksamhet och kontinentaldrift, vilka bygger upp och nöter ner jordskorpan.
Geosystem	En funktionell helhet i den oorganiska naturen.
Green mining	Gruvdrift som använder material- och energieffektiva lösningar i hela produktionskedjan. Minimerar de olägenheter som riktar sig till miljön och samhällena samt förbättrar säkerheten och trivseln i arbetet.
Grön ekonomi	Enligt OECD avser grön ekonomi (Green economy) ett ekonomiskt system där ekosystemets välfärd beaktas som en fast del av systemet. De huvudsakliga målen för grön ekonomi är att minska beroendet av fossil energi och utarmningen av ekosystem, att främja världsekonomin samt att skapa nya arbetstillfällen enligt principerna om hållbar utveckling.
Hållbar utveckling	Hållbar utveckling är sådan utveckling som tillgodoser de nuvarande behoven utan att beröva kommande generationer möjligheten att tillgodose sina behov.
Industriell symbios	Med industriell symbios avses ett miljöbesparande och integrerat industriellt nätverk, där man identifierar möjligheter till affärsverksamhet genom att optimera användningen av resurser och genom att utnyttja bl.a. avfallsmaterials- och energiströmmar.
Kompetensekonomi	Kompetensekonomin baserar sig på kompetens och tekniska innovationer samt möjliggör nätverksbildning för spridning av kompetensen. Kompetensekonomin upprätthåller en hållbar ekonomisk tillväxt, skapar nya och bättre arbetstillfällen och ökar den sociala samhörigheten.

Kretsloppsekonomi/ekonomi med slutna kretslopp

I en ekonomi med slutna kretslopp (circular economy) är resurserna i bruk så länge som möjligt och de utnyttjas så effektivt som möjligt. Det uppkommer inte avfall, utan någons avfall är någon annans råvara.

Materialeffektivitet

Med materialeffektivitet avses oftast sparsam användning av naturresurser på aktörsnivån, effektiv hantering av sidoströmmar, minskning av avfallsvolymen och återvinning av material i olika faser av livscykeln. Ett mål är också att minska de skadliga miljökonsekvenserna under produktens hela livscykel.

Mineralpotentiellt område

Inom ett mineralpotentiellt område är potentialen att hitta utvinningsbara mineraler större än genomsnittet. Med utvinningsbara mineraler avses i detta sammanhang malmmineraler samt industrimineraler och industristenar. Malmmineraler är i typiska fall råvaror i metallframställning. Industrimineraler och industristenar utnyttjas som råvara i annan industri än metallindustrin (bl.a. kemiska industrin eller byggmaterialindustrin).

Naturens mångfald

Med naturens mångfald avses både den organiska och oorganiska naturens (biodiversitet + geodiversitet) mångfald som hör till olika ekosystem eller ekologiska helheter.

Naturresurser

Naturresurser är immateriell och materiell nytta som människan får från naturen och som är nödvändiga med tanke på naturen. Materiella naturresurser är till exempel råvaror som fås från naturen. Immateriella naturresurser är bland annat naturens processer samt utrymmet och landskapet. Naturresurserna kan också delas in i icke-förnybara (återvinningsbara [bl.a. mineraler och metaller] och icke-återvinningsbara [fossila bränslen] samt förnybara (skogar, vatten, fiskresurser, viltresurser och användning av mark för jordbruk).

Naturresursekonomi

Naturresursekonomin har som mål att genom hållbar användning av naturresurser öka välfärden och konkurrenskraften, förbättra Finlands försörjningsberedskap samt bidra till genomförandet av många

andra politiska mål som hänför sig till användning av naturresurser. Samtidigt skapas förutsättningar att koppla loss ekonomisk tillväxt från ohållbar användning av naturresurser samt ökningen av miljöbelastningen.

Rena teknologier

Rena teknologier (cleantech) avser produkter, tjänster och processer som främjar en hållbar användning av naturresurser och som samtidigt minskar processernas skadliga konsekvenser för miljön.

Resurseffektivitet

I Europeiska kommissionens färdplan (2011) avser resurseffektivitet minskning av den materialvolym som används i produktionen, minimering av avfallsvolymen, hållbar hantering av naturresursbeståndet, förändringar i konsumtionsvanorna, optimering av produktionsprocesserna, utveckling av affärsmodellerna och förbättring av logistiken.

Resurssmarthet

Innebär förmåga att använda resurser på ett genomtänkt sätt samt på ett sätt som främjar välfärden och en hållbar utveckling. Resurser används på ett effektivare sätt och andelen tjänster, nya resurssmarta produkter och immateriella lösningar ökas. Samtidigt som konsekvenser som är skadliga för miljön och människorna minskas, främjas människornas välbefinnande. Kretsloppsekonomi, hantering av livscykeln för material, energieffektivitet och samverkan mellan olika gemenskaper främjar resurssmartheten.

Tekijät Författare Authors		Julkaisuaika Publiceringstid Date	
Työ- ja elinkeinoministeriö		Augusti 2014	
		Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by	
		Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	
		Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment	
Julkaisun nimi Titel Title			
Suomi kestävän luonnonvaratalouden edelläkävijäksi 2050			
Tiivistelmä Referat Abstract			
Lähi vuosikymmeninä ilmastomuutoksen eteneminen, globaali kasvu ja kaupungistuminen lisäävät kilpailua luonnonvaroista. Suomen kansantalous perustuu teollisuusmaaksi poikkeuksellisen vahvasti luonnonvarojen kestäväan käyttöön sekä luonnonvaroista ja niiden jalostamisesta saatavaan arvonlisään. Luonnonvaramme ja osaamisemme tarjoavat runsaasti uusia kestäviä mahdollisuuksia tuottaa vastuullisesti kansallista arvonlisää ja hyvinvointia tulevillekin sukupolville sekä korkeaan arvonlisään perustuvia tuotteita ja palveluita kansainvälisille markkinoille. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman (2011) mukaan selontekona annetun luonnonvarastrategian (2010) linjaukset päivitetään vaalikauden aikana. Uudistetussa selonteossa on päivitetty linjaukset, strategiset tavoitteet ja keskeiset luonnonvarataloutta kehittävät toimet, joilla tavoitellaan Suomesta kestäväää luonnonvaratalouden edelläkävijää. Luonnonvarojen kestävä käyttö lisää hyvinvointia ja kilpailukykyä sekä luo edellytyksiä irtikytkeä talouskasvu luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä ympäristön kuormituksen kasvusta. Kiertotalouteen siirtymisellä pyritään varmistamaan luonnonvarojen hyödyntäminen mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Selonteko on valmisteltu hallituksen energia-ilmastopolitiikan ministerityöryhmän ohjauksessa. Selonteon mukaan kestävä luonnonvaratalouden strategiset tavoitteet ovat: 1. Ennakointi ja tieto (tunnistetaan ja ennakoidaan luonnonvarojen ja niiden hyödyntämisen haasteita sekä tietotarpeita), 2. Luonnonvarojen arvoketjut (edistetään kestäväää liiketoimintaa luomalla toimintaedellytyksiä arvonlisän kasvuun ja uusille arvoketjuille sekä turvataan huoltovarmuus), 3. Prosessit ja palvelut (pyritään resurssiviisaasti kiertotalouteen ja edistetään lähituotannon ratkaisulla paikallista hyvinvointia), 4. Kansainvälinen vaikuttaminen (vaikutetaan EU:ssa ja kansainvälisesti luonnonvarojen kestäväan ja vastuullisen käytön edistämiseksi sekä hyödynnetään globaalisti suomalaista resurssivisaan teknologian ja parhaiden käytäntöjen osaamista) ja Mahdollistajat (uudistetaan rakenteita, toimintamalleja sekä asiantuntijuutta).			
Työ- ja elinkeinoministeriön yhteyshenkilö: Energiaosasto/Mika Honkanen, puh. 029 506 4904			
Asiasanat Nyckelord Key words			
luonnonvarat, biotalous, mineraalit, vesi, energiatehokkuus, materiaalitehokkuus, kestävä kehitys, ekosysteemipalvelut			
Painettu julkaisu Inbunden publikation Printed publication		Verkkojulkaisu Nätpublikation Web publication	
ISSN 1797-3554	ISBN 978-952-227-863-0	ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-864-7
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages		Kieli Språk Language	Hinta Pris Price
65		ruotsi, svenska, Swedish	18 €
Julkaisija Utgivare Published by		Kustantaja Förläggare Sold by	
Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy		Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Tekijät Författare Authors Ministry of Employment and the Economy	Julkaisuaika Publiceringstid Date August 2014
	Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy
	Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Finland as the path setter for natural resources economy in 2050 – Review of the policies for the government's natural resources report "Intelligent and Responsible Natural Resources Economy" to the parliament in 2014	
Tiivistelmä Referat Abstract In the coming decades, the advance of the climate change, global growth and urbanisation will increase competition over natural resources. As an industrialised country, Finland's national economy is exceptionally strongly based on sustainable use of natural resources as well as on the added value from natural resources and their processing. Our natural resources together with our competences provide many new sustainable opportunities for responsible production of national added value and well-being also for future generations and products and of services based on high added value for international markets. The policies of the natural resources strategy (2010) reported, in line with Prime Minister Jyrki Katainen's Government Programme, will be reviewed and updated during the term of the government. The revamped report updates the policies, strategic aims and, for the development of natural resources economy, the principal activities which are aimed at making Finland the path setter in sustainable natural resources economy. Sustainable use of natural resources increases well-being and competitiveness while creating the conditions to uncouple economic growth from non-sustainable use of natural resources and from growth in environmental stress. The switch to the economy of recycling is an attempt to ensure that natural resources are utilised as appropriately as possible. The report was prepared under the guidance of the government's ministerial working group on energy and climate policy. According to the report, the strategic aims of the natural resources economy are: 1. Anticipation and knowledge (natural resources and the challenges in their utilisation as well as information needs will be identified and anticipated), 2. Value chains of natural resources (sustainable business is promoted by creating the conditions for the growth of added value and for new value chains; security of supply is safeguarded), 3. Processes and services (conversion to recycling economy is aimed at by smart use of resources and local well-being will be advanced with local production solutions), 4. International influence (influence will be exerted in the EU and internationally to promote sustainable and responsible use of natural resources; Finnish expertise in resource-smart technology and best practices will be globally utilised) and Enablers (regeneration and overhaul of structures, operation models and expertise). Contact person within the Ministry of Employment and the Economy: Energy Department/Mika Honkanen, tel. +358 29 506 4904	
Asiasanat Nyckelord Key words Natural resources, bioeconomy, minerals, water, energy efficiency, material efficiency, sustainable development, ecosystem services	
Painettu julkaisu Inbunden publikation Printed publication ISSN 1797-3554 ISBN 978-952-227-863-0	Verkkojulkaisu Nätpublikation Web publication ISSN 1797-3562 ISBN 978-952-227-864-7
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 65	Kieli Språk Language Hinta Pris Price ruotsi, svenska, Swedish € 18
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd